

Muusikaaleht

POSTI
TALVETIS-
PÄÄLÄHTÖKOKO

*E. V. Tallinna konservatooriumi uued professorid
A. VEDRO ja J. VAKS*

Nr. 7/8 Juuli-August 1937

G. Reindoff. 1935

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja. Toompuiestee 4—8.

Böläu, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Genz, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Karjus, A., cellokunstnik, E. V. Tallinna Konservatooriumi õpetaja.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.

Kottisen, Margareta, klaveriõpetus, Pikkjalg 6—4.

Lemba, Viktor, klaveriõpetaja, Liivalaia 98—22, kõnet. $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}10$ e. l.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Raudtee tn. 42—10.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.

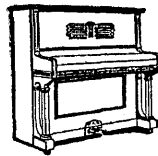
Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi professor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus

K. Saar

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitud muusikatundjailt.

EESTI LAULJATE LIIT
ostab

tagasi mõned aastakäigud

„Muusikalehte“ 1926

ja

„Muusikalehte“ 1927

Ühes sisukordadega.

Muusikamuseum:

Müüriavahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

MUUSIKALEHT

1937. XIV AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.—
Teistele	2.25
Välismaale	4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	1.—
Teistele	1.15
Välismaale	2.80

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE ADDRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

Meie laulupidustused vajavad uut süsteemi — E. Luts.

Muljeid Nõukogude-Vene muusikaelust — R. Päts.

Laulupidusid ja -päevi tänavu suvel: Järvamaa X laulup., Saaremaa VI laulup. jne.

Heinrich Meri 50-aastane.

Akadeemilise Meeskoori välismaine kontsertmatk — R. J. P.

Muusikamuljeid matkal Kesk- ja Lääne-Euroopas — J. Tamverk.

J. Zeiger 40-aastane.

Kaks uut muusikaprofessorit.

J. Jürgensonil valmis uus oratoorium — E. L.

Eestlased tulid Viini lauluvõistlusel kohtadele.

Mitmesugust, illustatsioone.

Noodilisa: H. Kännu „Sügisöö“.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub septembri lõpupoolel.

Muusikaleht

Elm. Luts

Meie laulupidustused vajavad uut süsteemi

Meie laulupidustuste senine süsteem, — kihelkondlikud laulupäevad + maakondlikud laulupeod + üldlaulupeod —, on vaid skemaatiline ning side nende pidustuste vahel juhuslik. Suurem side tekib vaid enne üldlaulupidusid, mil kihelkondlike laulupäevade ja maakondlike laulupidude kavad on koostatud üldlaulupeo lauludest ja üldlaulupeo üldjuht juhatab ühtlasi ka laulupäevi või maakondlikke laulupidusid. Siis nende laulude väljatöötus ja kätteõppimine elnevat laulupidustuste puhuks tuleb tõepoolest suureks kasuks ka üldlaulupeole. Kuid sedagi vaid sel juhul, kui see eeltöö on tõesti nõutavalt ulatuslik ja põhjalik.

Kuna üldlaulupeo kava valmib tavaliselt vaid aasta või paar enne üldlaulupidu, siis selle kavaga laulupidustused saavad toimuda vaid neil paaril aastal, varema kahe või kolme aasta laulupidustuste kavad aga võivad koosneda sootumaks erinevaist lauludest.

Tekib küsimus: kuidas asja korraldada, et meie laulupidustuste süsteem oleks tegelikult rakendatav ja side selle üksikute momentide vahel maksimaalne. Küsimus oleks kuidagi lahendatav, kui õnnestuks üldlaulupeo kava koostada juba kohe eelneva üldlaulupeo lõppedes. Siis tervenisti nelja või isegi viie aasta jooksul toimuvad vähemad laulupidustused selle kavaga muutuksid järgneva üldlaulupeo suurteks eelproovideks. Kuid see ei ole läbiviidav kahel põhjusel: esiteks, meie uute koorilaulude produktsioon ühe aasta jooksul ei ole sedavõrd suur, et sellest võidaks üldlaulupeo

kava koostada, — selleks kulub ikkagi vähemalt kaks või kolm aastat; teiseks, laulukoorid tiidnevad viie aasta jooksul samu laule laudes, tahetakse uudist. Liig vara kätteantud üldlaulupeo kava võib leida kasutamist vaid paaril esimesel aastal, hiljem aga jääda kõrvale, mis üldlaulupeo ettevalmistusele tuleb kahjaks.

Näib, et senise süsteemi täiesti edukas ja pidev rakendamine ei olegi läbiviidav. Oleks vajaline uue süsteemi loomine.

Küsimuse lahendamiseks puudutagem veel teist asjaolu. Nimelt, peagu iga üldlaulupeo eel on kerkinud üles soov, lasta laulupeol esineda teatavaid kooride ringkondi. Üheksandal üldlaulupeol leidiski see teataval määral rakendamist. Kuid asi ei äratanud loodetud huvi, sest ringkondadel polnud erinevat kava, vaid lauldi üldlaulupeo kavas olevaid laule. XI üldlaulupeo eel kerkis küsimus uuesti võrdlemisi aktuaalselt üles, kuid jäi teostamata seetõttu, et peeti vastavat ettevalmistust hilinenuks. Sisuliselt ei võidaks selle mooduse vastu väielda, see 1) teeks üldlaulupeo kava huvitavamaks, 2) tooks esile ringkondade vahelise võistluse momenti, 3) üldkooride laule jääks vähemaks, mis omakorda vähendaks kulukat üldkooride ettevalmistust, 4) annaks võimaluse ringkondadel ise laule valida, 5) aktiveeriks tunduvalt ringkondades kooride koostööd, 6) soodustaks meie laulupidustuste üldise kindla süsteemi rakendamist.

Ringkonnad võiksid olla järgmised:

a) Pärnu-Viljandi,

- b) Järva-Viru,
- c) Tartu-Võru-Valga-Petseri,
- d) Harju-Lääne-Saare.

Maakondlike laulupidude süsteem kujuneks järgmiseks:

1939. a. toimuks:

- a) Pärnu laulupidu koos Viljandi lauljatega, kusjuures kava oleks mõlema maakonna poolt ühiselt koostatud,
- b) Tartu laulupidu koos Võru-Valga-Petseri lauljatega ühiselt koostatud kavaga;

1940. a. toimuks:

- a) Viru laulupidu koos Järva lauljatega ühiselt koostatud kavaga,
- b) Lääne laulupidu koos Saare-Harju lauljatega ühiselt koostatud kavaga;

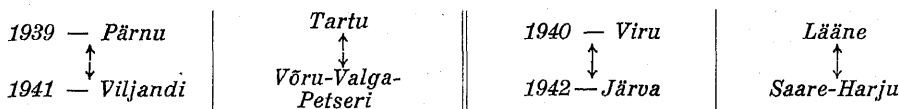
1941. a. toimuks:

- a) Viljandi laulupidu koos Pärnu lauljatega 1939. a. peetud laulupeo kavaga,
- b) Võrus, Valgas või Petseris koos Tartu lauljatega Tartus 1939. a. peetud laulupeo kavaga;

1942. a. toimuks:

- a) Järva laulupidu koos Viru lauljatega 1940. a. peetud laulupeo kavaga;
- b) Saare laulupidu koos Harju-Lääne lauljatega 1940. a. Läänes peetud laulupeo kavaga.

Et pilt oleks selgem, selleks olgu allpool toodud selle süsteemi skeem:

Nõnda oleks kuni 1943. a. peetava XII üldlaulupeoni iga ülalmärgitud ringkond kaks maakondlikku laulupidu läbi teinud ja nende ühise kava korraltikult ära õppinud. Sellest ühisest kavast valitakse siis viis või kuus laulu, millistega see ringkond esineks XII üldlaulupeol. Kokku saaksime nõnda neljast ringkonnast kuni 25 laulu, nelle lisandaksime üldkooridele maksimaalselt 10 uut laulu ning meil oleks kuni 35-laululine üldlaulupeo kava käes, kusjuures siiski igal kooril tuleks üldlaulupeoks ära õppida vaid kuni 15 laulu. Seejuures ja-

guneks laulude õppimine automaatselt vähemalt kolmele aastale.

Peaks olema loomulik, et üldlaulupeol iga ringkond annab oma üldjuhid, ühe ühest, teise teisest maakonnast. Need koos L. Liidu maakondlike osakondadega hoolitsevad, et ringkondade kava oleks hästi ära õpitud. See lähendaks vastastikku naabermaakondade koore, kuid ka igas maakonnas toimuks intensiivne ja kontaktirohke muusikaline töö. Lisakulusid ei nõuaks see mingisuguseid, sest ettevalmistus toimuks ju maakondlike laulupidude raamides ja kulud kaetakse maakondlike laulupidude tuludest. Ühtlasi oleks seega lahendatud ka maakondlikest laulupidudest osavõtu küsimus.

Praegune kord, kus ühe maakonna laulupeost võivad osa võtta vaid sama maakonna koorid, näib olevat ebasoodus, sest tegelikult korraldiks laulupeoks ühe maakonna lauljaist igakord ei piisa, ka publikut tooks kahe maakonna ühine laulupidu rohkem kokku. Nagu skeemist nähtub, on ühise kavaga laulupidudel kõikjal aasta vahet. See ühest küljest hoiab koorid vähemalt kahel või kolmel aastal selle kava juures tööl, teisest küljest ei lähe lauljaile kui ka publikule igavaks üle aasta samu laule uuesti laulda või kuulda.

Loomulikult ei tarvitse kogu laulupeo

kava olla täpselt ühine, vaid ühine oleks vaid teatav valimik, millele kumbki maakond lisandaks veel laule oma maitse kohaselt. Ühine kava ilmuks ühises noodiraamatus, lisandid aga hangiks kumbki laulupidu omale eraldi, nagu see enamuses seni on toimunud.

Nagu skeemist nähtub, on samal aastal toimuvad laulupeod üksteisest võrdlemisi eemal ning ei võiks üksteist segada. Ühise kavaga laulupeod aga toimuvad lähestikku asuvate maakondade kooridega, mis soodustab nende vastastikust osavõttu.

Koorijuhude instrueerimispäevadest osavõtjad.

Ringkondade jaotus võiks ju ka teissugune olla. Silmas aga on peetud, et ringkonnad lauljate arvult oleksid võimalikult ühesuurused ning ka seniselt arengutasemelt ühtlased. Mis puutub toodud aastaarvudesse, siis siin on silmas peetud ka senini korraldatud maakondlike laulupidude aastaid, et maakonna laulupidude vaheaeg oleks kõikjal enam-vähem ühesuurune.

Ka kihelkondlikud laulupäevad tuleksid sisse süsteemi rakendada. Nende suhtes peaks olema osakondadel rohkem õigusi kaasa rääkimiseks. Nende kavad peaksid olema koostatud võimalikult suuremal määral ringkondade ühistest lauludest ning nende kohad ja ajad tuleksid nõnda reguleerida, et nad moodustaksid maakondlike laulupidude ettevalmistuses kindla osa.

Päälle maakondlike laulupidude kavade aga järgmise üldlaulupeo lähenedes need

laulupäevad võiksid oma kavad ka juba üldlaulupeo lauludest koostada.

Ühtlasi tuleks välja töötada normid laulupäevade muusikalise ja korraldusliku külje kohta. Tuleks kindlaks määrata eelproovide arv, pääproovidest osavõtu kord ja neist normidest kindlalt kinni pida. Vastav kontroll jääks L. Liidu maakondlikele osakondadele. Enne seda aga tuleks L. Liidu osakonnad ise aktiveerida, nende omavaheline ja L. Liidu keskorganite vaheline kontakt suuremaks arendada. Kontakti aluseks võiks saada see laulupidustuste süsteem, ning kontakti loomisega tuleks kohe algust teha, kuna see süsteem tuleks juba 1938. a. L. Liidu volikogus vastu võtta, et teostamisega aegsasti alata. Seepärast oleks soovitatav, kui osakonnad eeltoodud ettepanekut aegsasti kaaluksid ja selles oma seisukohad võtaksid.

Muljeid Nõukogude-Vene muusikaelust

Voks.

Need, keda huvitavad N.-Vene omapärase kultuuri üritused kõiges tema mitmekesiduses, võivad vastavate soovitude kaudu oma huvialade rahuldamiseks leida lahkeimat kaasabi VOKS'is (Всероссийское Об-во Культурной Связи с Зараницей), mis on välismaalaste külaskäikude ametlikult vahendajaks asutiseks. Välismaalaste poolt erilist tähelepanu näib leidvat N.-Vene teater, heli- ja kujutavkunst. Seepärast on ka VOKS-il neid kunstilasiid representeerivate asutistega häid sidemeid, ja huviosaliste soove võidakse rahuldada täiel määral.

Leningradi VOKS-is, kelle lahkust siin tänumeelselt märgin, nuriseti vaid selle üle, et sageli välismaalased, kes pöörduvad VOKS-i poole, kahjuks isegi pole küllalt kindlad oma soovides, või ilmutavad vaid äärmist pääliskaudsust, mistõttu võivad huvialast saada väärkäsituse. Ettekavatsetult oli mul VOKS-ile esitada võrdlemisi laiaulatuslik ja detailiseeritud kava N.-Vene muusikaeluga tutvumiseks ja see tegi asjaomastele otsekohest häameelt. Kohe pandi telefonid helisema, säeti täpsed päevakavad ja anti isegi daam ühes autoga saatjaks.

Muusikaline kasvatus.

Esitatud huvide puhul N.-Vene muusikalise kasvatuses suhtes, otse ta algeost, soovitati pakkuvana üht pedagoogilist muuseumi, kus pidi olema ka kunstilise kasvatuses osakond, käsitav lapse eel-kooliaegset muusikaelu. Kohapääl aga ilmnes, et eksponaate, eriti muusikalise kasvatuses alal, oli vägagi kasinalt, kuid lahkelt vastutulelik ja aktiivne muuseumi juhataja lubas järgmiseks päevaks arranžeerida, et saaksin näha kuulda muusikaõpetust ühes eeskujulikus lasteaias.

Kuiigi Leningradi koolid ei saa uhkustada moodsate, ajanõuetele vastavate koolimajadega, sest nähtavas enamuses nad asuvad ennesõjajaegeis ruumes ja mitmed endiseis üürimajadeski, ometi sisuliselt näib, et püütakse anda kõik, mis vähegi võimalik, et lapsest kasvatada tervenisti riigikaulikku kodanikku. Külalastud lasteaeda ühes ta ümbrusega ei või väliselt küll pida-da kuiigi eeskujulikuks, aga sisemine töö arenes hoogsalt ja huvipakkuvalt. Muusikaõpetuses avaldus elavust ja mänglevat vaheldusrikkust käsituses. Eriti suurt rõhku

pandi aktiivse muusika kuulamise arendamisele, sest on ju see üks tähtsamaid eeltingimusi muusika mõistmiseks.

Viiks pikale aktiivsuse saavutamiseks mitmesuguste mänglevate võtete kommenteerimine, kuid üks olulisemaid meetode, nagu see kõikjalgi on tunnustatud otstarbekaimaks, näis siingi olevat kuuldom muusika väljendamine vabais liigutis, vastavalt esialgu antud lapsepärasele sisuseletusele ja lapse muusikalisele arusaamisele. Tähtsat osa siin mängisid andekamad lapsed, kes õige ruttu leidsid ettemängitud muusikale vastavad, iseloomulikud liigutused. Suurem mass hakkas muidugi neid jälgendama, tekitades ise asjast kollektiivse arusaamise.

Selline kollektiivne arusaamine, muidugi pisikeste individuaalsete erinevuste kasvusele jäämisega, osutuski kogu liikumise protsessi aluseks. Täpselt nii, nagu see ilmneb meid ümbritsevas eluski. Üldiselt aga juba lasteaiaast alates ka muusikaõpetust läbibastab põhimõte, et muusikaline kasvatus peab olema üheks tähtsaks sotsialistliku kasvatuses abinõuks, peab aitama kaasa kommunistliku kollektiivi loomisele. Selles mõttes käsitavad laulupalad sisaldavad võimalikult rohkesti vastavat elementi, nii tekstis kui liikumisvõimalustes. Ja näib, et juba lasteaiaast on antud muusikalisele väljendusele suund, mis vähemalt nüüd on pandud läbitama N.-Vene heliloomingut.

N.-Vene heliloojad on rohkesti kaasa aidanud selliste lasteliteratuurigi rikastamiseks. Vägaigi tuntud nimedega, muidu sellele nüüd „vande alla“ pandud n-n. „formalismile“ üsna lähedaseid heliloojaid (An. Aleksandrov, Polovinkin jt.) on loonud lihtsaid massilaule pioneeridele ja komsomoolidele.

Lasteaiale järgneb algkool, kus õpetuse põhimõtted seoses poliitilise kasvatusesega on endised. Koolijuhataja tähendas: „Kui vanasti oli kasvatus iga perekonna oma asi, siis nüüd on see täiesti riigi asi. Riik peab teadma, milliseid kodanikke ta tahab ja neid vastavalt ka kasvatab.“ Siin riik peab ainuõigeks vaid läbiniste sotsialistlikku maailmavaadet ning vastavalt sellele areneb ka kasvatus, mis kõikvõimalikult on imbutatud sotsialistlikust vaimust.

Huvitavaimaks osutus külaskäik ühte eritiübilisse, nimelt „närve tervendavasse“ kooli (Нервно-Оздоровительная Школа). Selle kooli kasvandike koosseis moodustus niisuguseist õpilasist, kellega tavalises

koolis mõnesuguste tervislike häirete tõttu on raske saada hakkama. Kooli töörežiim, meetodid ja töötamistingimused erinevad tavalisest mitmeti ja on individuaalselt kooskõlastatud arsti diagnoosiga.

Et õpilase päev möödub tervena koolis, siis eriti suurt rõhku pannakse vabaharrastusile. Seda võimaldavad mitmesugused ringid: koori, löötsapilli, suupilli, orkestri ja teised mänguringid ning lugemislaud. On püütud õpilasele pakkuda kõiki niisuguseid võimalusi, mis talle koolisolemise teeksid ihaldatavaks.

Vaid kooliruumid olid äärmiselt viletsad ja vaeselt sisustatud. Ka koolimaja ümbrus meie iluõistete seisukohalt jättis väga palju soovida. Seda võis märgata ka paljude teiste koolide juures. Samuti õpilasietus meie omadega võrreldes oli äärmiselt kehv.

Kuid tööhuvi ja tööõõmu tundus koolides rohkesti. Ja statistiline materjal, millega võimalus oli tutvuda, kas või eelnimetatud kooli külastamisel, näitas õppetöö laitmatuid tulemusi. Õpilaste sisuliselt tõsisemad huvid ilmnesisid ka mõningais piisjades tähelepanekuis väljaspool ametlikku „näitamist“, eriti kooli raamatukogus ja lugemislausa, mis päev otsa seisid õpilaste teenistuses.

Samas oli hää võimalus tutvuda ka N.-Vene kooli laululiteratuuriga. Selles domineerivat osa mängivad muidugi, nagu juba eespool mainitud, poliitilise sisuga laulud.

Meie inimesele tundub selline paatoslik riiklike ideede uputus õpikuis kunstlikult päälesunnituna. Küllap see sääligi pole teistsiti. Kõige ilmekamalt asi selgub vabaloomingus, kus vaatamata sellele, et N.-Venes juba peagu imikule sisendatakse poliitilisi ideid ja selles vaimus teda arendatakse kuni viimase võimaluseni, isegi vabaloomingut, nagu allpool näeme, peab ülaltpoolt „suunama“. Muide lauldakse vene koolis suurima hooga ja vaimustusega. Laulurõõm ongi see, mis vene koolis päämiselt paelub.

Nagu seletati, Nõukogude Venes on viidud läbi 10-aastane koolisundus. See haarab endasse 4-aastase algkooli ja 6-aastase kesk-kooli. Sellele järgnevad mitmesugused kutsekoolid n-n. tehnikumid, muidugi ka muusikalised tehnikumid. Tehnikumide õppeaeg kestab 2—3 aastat ja siis tulevad alles kõrgemad õppeasutised. (ВУЗ), mis vastavad ülikooli mingile fakulteedile. Kõrgemaks muusikaliseks õppeasutiseks on muidugi konservatoorium.

Muusikaõpetuses on algkooli ja kesk-kooli kahe esimese klassi ülesandeks ka noodiõpetusele anda enam-vähem lõplik kuju. On nähtud ette, et õppetunnil 50% ajast tuleb pühendada laulmisele, 20% muusika kuulamisele ning 10% vestlusele ja selgitustele. Järgnevais klassides

käsitatakse muusikaajaloolist arengut seoses muusikaliste ettekannetega, eriti rõhku pannes muidugi kodumaa muusikalise protsessi selgitamisele ja vaatlusele, endastmõistetavalt läbi marksistliku vaatevinkli.

On isegi teatud arv populaarsemaid klassikute ja vene heliloojate instrumentaalpalasid, mida õpilased kuulmise järgi peavad õppima tundma. See pühendab ajajärgu siilidesse.

Koolitöös selgunud muusikaliselt andekail õpilasil võimaldatakse maksuta edasiarendamist. Selleks on igas linna raioonis ja suuremate tehaste juures n-n. kultuurhooned („Культурный дом“), kus areneb intensiivne tööliste ja nende laste isetegevus nii poliitilisel, kirjanduslikul kui ka kunstilisel alal. Nende asutiste juures on klassid instrumentidega muusikaõpetuse jaoks, ateljeed joonistamiseks, maalimiseks ja skulptuuriks, ning sääl töötavad juhtidena instruktorigid-õpetajad.

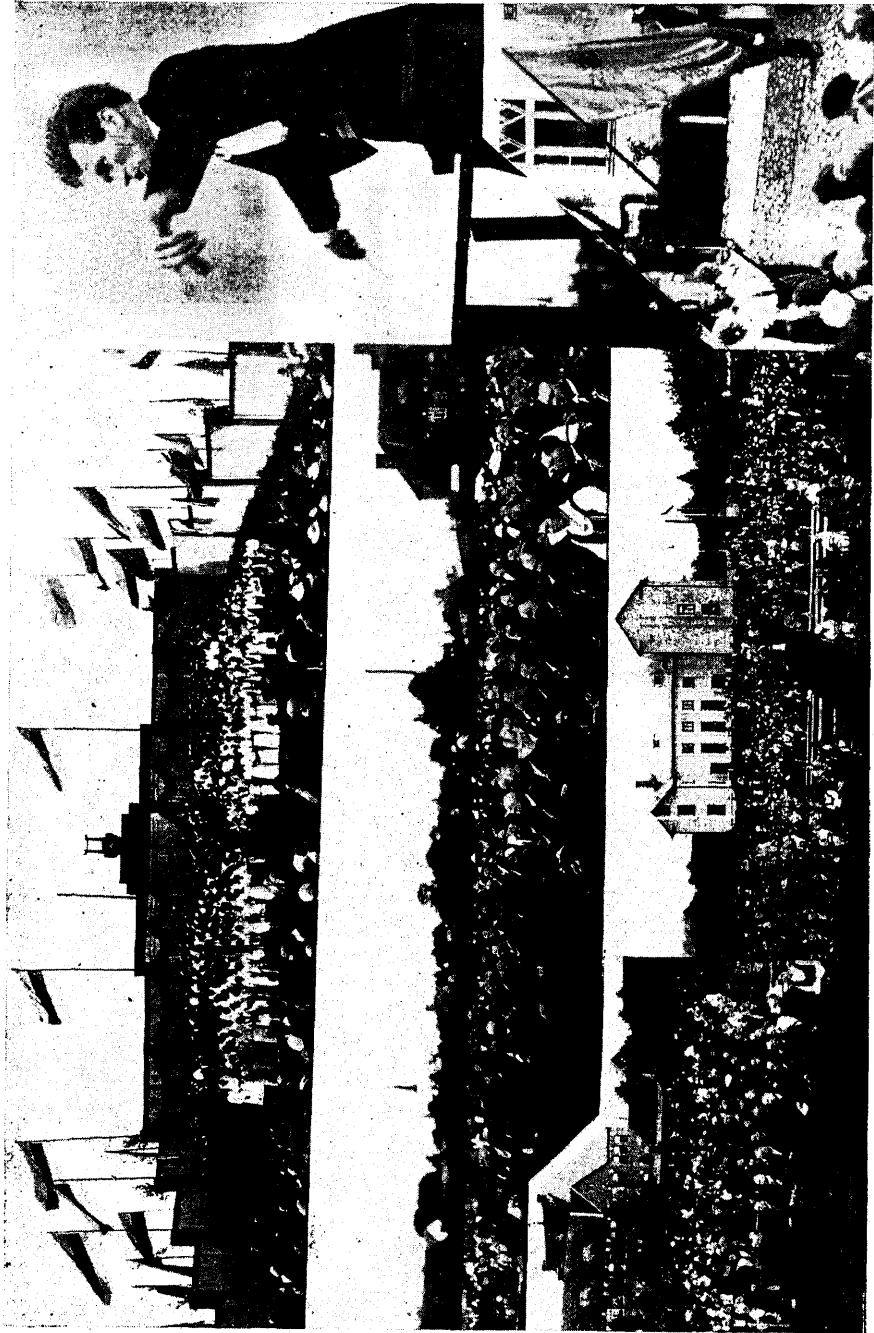
Ainulaadne asutus Leningradis on „Lastekunstilise kasvatuses keskasutus“ (Центральн. дом художеств. воспит. детей), mis omab mitu osakonda raioonides. Kahjuks keskasutises, mis asub end. Aniškovi palees, oli parajasti ruumide remont, seetõttu töö vaheaeg. Tuli leppida sama asutise „Viiburi filiaaliga“.

Oli võimalus kuulata õpetust klaveri-, viiuli- ja lauluklassides. Klaveritunnis viibivat teravpilgulist poisikest kõnetades selgus, et tal kodus polegi klaverit. Asutise juhataja seletas, et majades, kus on klaver, asub see tavaliselt n-n. majaklubi ruumides ja sääl võib igauks teatud korra järele käia harjutamas. (Peab teadma et N.-Venes erakortereid ei ole. Iga maja moodsustab teatud ühingu (ЖАКТ) ja iga inimese päale on nähtud ette vist kuni 9 rtm. põrandapinda. Riik on majade peremehe korteriüür arvestatakse palgast maha). Nii siis paljudel, kellel oma klaverit ei ole, on siiski võimalus vähemalt maja klubis käia harjutamas.

Kunstilise kasvatuses asutistes arendatakse õpilaste võimed niikaugelt, et asjahuvilised anded pääsevad konservatooriumi. Nagu tõendati, õpetus on kõikjal maksuta.

Kõrgemais õppeasutistes antakse eriti andekaile ka stipendiume. Paljudes kultuurhoonetes on oma suured teatrisaalid lava ja lavasäädeldistega, kino- ja kontsertsaalid, klubiruumid, raamatukogud, lugemistoad jm. Nähtub, et on tahetud palju anda. Muidugi raske on ütelda, kui võrd tulemusriikas on see töö olnud siiani. Näiteks kõnesolevas asutises tundus isegi üleüüdmist.

Individuaal-laulutunnis oli tööle rakendatud 13—15 aastased plikakesed, kes ilmselt püsivad mutatsiooni ajajärgus, aga siin nüüd soololaulude ettekandmisel üsna pin-

Pilte Järvemaa X. laulukonkursi ajal — ühendkoor laulukonkursi, all — vabatahtlikud; paremal — T. Vetti juhendamisel ja lauljate Liidu lipp rongikäigu ees.

gutavaid vokaalseid ülesandeid pidid täitma, avaldades tugevat forsseerimist. Muidugi võis see olla erandjuhus. Aga kui selline erandjuhus ilmnes ühes suuremas kunstilise kasvatuses keskasutise filiaalis, siis pole võimatu seda oletada ka mujal.

Õppejõududega vesteldes selgus, et välismaine metoodiline ja muusikapedagoogiline kirjandus oli neile peagu tundmatu ja nähtavasti kättesaadamatu maailm, olgugi, et huvi selle vastu näis olevat suur. Sellise kunstilise kasvatuses keskasutise kaudu, vastava kvalifikatsiooni läbi, satuvad andekamad lapsed konservatooriumi.

Et N.-Vene muusikalise kasvatuses ta küpsemas kraadis tutvuda, siis huvitavamaks ja põnevamaks kujunes Leningradi konservatooriumi külastamine.

Leningradi konservatoorium

Konservatooriumi nüüdne direktor (Glasunov'i järeltulija), tuntud vene helilooja prof. M. Steinberg, informeeris vajalikest mõnusa ja delikaatse vastutulelikkusega. Hulk aega oli võimalus viibida prof. Gnessin'i kompositsiooniklassis õppetöö juures. See on õieti sama klassiruum, kus on ennevanasti töötanud Rimski-Korsakov ja Ljadov. Mõlemate klaveridki on sääl. Samas on õpetust saanud ka meie vanemad heliloojad R. Tobias, A. Kapp, M. Saar. Prof. A. Lemba't ja M. Saart, kui oma kaasaegseid, prof. Steinberg mäletas südamliku soojusega.

Selgus, et kompositsiooniõpetuse meetodeis on Leningradi konservatooriumis tehtud ümberhinnanguid. Kui varemalt esmalt töötati läbi kõik valjud teoreetilised distsipliinid (harmonia, kontrapunkt, fuuga, vormiõpetus) ja alles pärast seda asuti iseseisva kompositsiooni väljendamisele, kusjuures sageli selgus, et paljude võimed selleks ei küündinudki, siis nüüd kompositsiooniklassi soovijailt nõutakse päälle teatud elementaarsete teoreetiliste distsipliinide (el. teooria, I. harmonia) kõigepäält annet. See peab avalduma kohe iseseisvas loomingu, mille käsitlemine on nõutav klassi astumisel ja jätkub kogu aja kestel paralleelselt harmonia, kontrapunkti, fuuga ning vormiõpetusega teoreetilise-analüütilisel ja laboratoorsel kujul.

Õpilased sooritavad kompositsiooni alal ülesandeid, alates primitiivseist meloodiaist, millele järk-järgult lisanduvad harmonia, kontrapunktilised ja teised võimalused süstemaatsel kujul. Rohkesti rõhku pannakse variatsiooni-vormile, mis arendab õpilase leidlikkust ja tehnikat.

Kõnesoleval juhul võtsid tunnist osa viis noort kompositsiooniklassi I. kursuse õpilast. Nad tutvustasid tunniks valmistatud töödega, kandes neid ette klaveril. Esines

kolm õpilast, igaüks 2—3 klaveriprelüüdiga ja ühise tööna mõnede variatsioonidega revolutsioonilisele laulule „Ça ira“. Eriti arvestades, et need olid I. kursuse õpilased, kõigepäält nad üllatasid oma kompositsiooni-tehniliste võimetega, mis ulatusid nõudlik-kuseni, rääkimata muidugi julgusest, millest kellegil ei tundunud olevat puudust. Tulemuseks oli rida võrdlemisi komplitseeritud struktuuriga helindeid.

Prof. Gnessin tähendas selle kohta nagu vabandavalt, et N.-Vene helilooming püüab praegusel ajal lihtsuse poole, sest iga suure asja üks suurimaid väärtusi on lihtsus. Kui aga praegu noortel klassis on lubatud kirjutada nii komplitseeritult, siis ainult selleks, et võimaldada neil elada ja tunda läbi selliseid protsesse, mis neile ja võib-olla ajale on omased, ka selleks, et neid mitte takistada ega hirmutada nende vabast loomingu; lõppeks ka selleks, et kui otsekohe hakata nõudma lihtsust, siis võib see lihtsus kujuneda liig tühjaks. Neis prof. Gnessin'i väiteis paistab palju otsekohest tõtt. Igatahes prof. Gnessin'i tund oma asjaliku käsitlusega ja ta isik oma sisemise soojusega käitumisel jätab kõige parema mulje.

Ringkäik prof. Steinberg'iga konservatooriumi teistes klassides kinnitas, et see õppeasutus püsib kõigiti oma tuntud kvaliteedis ja on kindlasti teinud edusammegi, eriti õppetöö korraldamisel ratsionaalsemaile aluseile.

Konservatooriumi raamatukogus ja lugemissaalides, kus igapäev pannakse välja kõik tähtsamad muusikasse puutuva artiklite ja arutuste väljalõiked ajalehtedest, prof. Steinberg tähendas, et nende seas olivat sagedasti ka niisuguseid, kus konservatoorium saab kõvasti sõimata, aga teinekord leidub rohkesti ka kiitust. Eks mõlemad asjad tule kasuks — märkis direktor häatahtlikkusega.

Konservatooriumi väikeses — Glasunov'i nimelises — saalis oli võimalus kuulata ooperi „Salajase abiellu“ proovi õpilasansambliga. Juhatas üks dirigentide klassi absolvente. Kaasmäng arenes kahel klaveril. Muusikalises mõttes oli ettekandes palju kultuuri, stiilitunnet ja maitsekust. Ei hetkekski lubanud noor dirigent oma ansamblit rõõgatada. Kõik arenes neis klassikalises diskreetuses raamides, mida see muusika oma põhiolemuselt tingib.

Õpilaste arv Leningradi konservatooriumis ulatub 1000. Muide kõigile konservatooriumi õpilastele on sunduslike õppeainena kohustuslik osavõtt n-n. „politgraamota“ loenguist, siis teatud osale ka mõningaist sõjaväeliseist õppeaineist ja isegi moodsate tantsude tundidest. Viimaseid teostatakse konservatooriumi ühes jalutusruumis, mille

seintel seda vaatepilti imetlevad tuntuimate vene heliloojate, end. konservatooriumi professorite — Ljadov'i, Rimski-Korsakov'i, Sokolov'i jt. — portreed, ja mille nurgas poodiumil asetseb muuseumi eksponaadina Čaikovski tiibklaver. Kuigi uudishimu oli suur, ei pidanud taktiliseks küsida, kas viimati samal klaveril ei mängita ka moodsaid tantse. Teist klaverit sääl küll polnud.

Parima ülevaate konservatooriumis tehtavast tööst pakkus konservatooriumi lasterühmalt Filharmoonia saalis korraldatud õpilaskontsert. Esines umbes 15 õpilast 8—15 a. vanuses, igauks 2—4 numbriga. Ettekandeid läbistas peagu eranditult äärmiselt puhas tehnika ja tähelepanдав muusikaalsus. Iseäranis silmapaistvaiks, s. o. selliseiks, kellest vahest lähemas tulevikus võiks kuulda juba huvitavat, osutusid kolm noort kasvandikku: pisikene 8-a. poisike Karavaičuk, kes mängis imetletava muusikaalsusega ja tehnilise küpsusega R. Schumann'i „Arabeski“ ja „Lind-ennustajat“ ning oma kompositsiooni „Luik“. Viimane osutus kõigiti muusikaliselt mõeldud, sisukaks teoseks, mis vormilt esitas isegi üllatavalt arenenud tunnet.

Tähelepanu äratas ka 13-a. tütarlaps Margareta Heifez, kes mängis sügava muusikalise tundega Liszt'i sonetti nr. 104 ja imetletava kergusega sama autori „Käabuste ringmängu“. Konservatooriumi direktor prof. Steinberg informeeris, et Margareta Heifez olevat andekas ka dirigendina ning hiljuti Filharmoonias suure eduga juhatanud Čaikovski 6-t sümfooniati.

Erilise virtuositeedi ja suurepärase tooniga hiilgas aga 14-a. čellist Šafran, kes oma nõudlikud palad esitas otse laitmatu kunstiküpsusega. Räägitakse, et hiljuti see poiss Filharmoonia sümfooniakontserdil mänginud hiigla eduga Čaikovski „Rokoko variatsioonid“. Igatahes see on poiss, kellest vahest peagi saab kuulda laiemalt.

Pääle nende eriti väljapaistvate ka kõik teised õpilased esinesid vägagi soliidsetl, esindades väarikalt oma õppeasutise hääd kuulsust.

Leningradi konservatooriumi ooperiteater.

Et konservatooriumis tehtav töö liigub kõige laiaulatuslikumail alustel, seda tõendab konservatooriumi ettevõtetena töötav ooperistuudio n-n. „Maalaja oopera“ (end. «Музыкальная драма» ruumides), kus juhus oli külastada Rimski-Korsakov'i vähemängitud ooperi „Pan Vojevoda“ etendust.

Ettekandjais olid kõik noored jõud, konservatooriumi lõpetajad ja õpilased. Eeskavas oli märgitud iga osa täitjaks 4—5

dublandi nime. Muide orkestris võis näha kolme naisflöödisti. Ettekanne jättis kõigiti soliidse mulje, olgugi, et eriti silmapaistvaid soliste ei olnud. Päärõhk langes hästi läbitöötatud koosmängule, mis ei lasknudki kedagi eriliselt esile kerkida. Lavastus oli läbiviidud võimaluse piirides huvipakkuvast. Ometi võis siin märgata nii deklaratsiooniks kui kostüümides võrdlemisi vähesed rahalised võimalused.

Seda enam pakkus huvi aga ooperistuudio töö meetod. Seda võis jälgida seinabülletäänidel, millised N.-Venes üldse näivad olevat väga moes. Sääl avaldasid avalikult enda arvamisi ja muljeid töökäigust ooperi ettevalmistamisel kõik, kes sellega kuidagi seoses olnud — alates lavastajast ja muusikajuhtidest ning lõpetades kostümeerijaga.

Lavastaja ja muusikajuhid valgustavad oma töö põhimõtteid ning põhjendavad oma arusaamisi tõlgitsemisest nii või teisiti; kandvamate osade täitjad informeerivad enda töö käigust, kusjuures ei ole sugugi harulduseks, kui mõni neist märgib oma esialgseid vastupidiseid ettekujutusi osast ja seda protsessi, kuidas kunstiline juhatus on suutnud seda veenvast kujundada ümber, väljudes kunstilise tervikluse ja algpõhimõtete lähtekohast. Üks humoristliku osa täitja märgib oma kommentaari sissejuhatuses küllaltki teravmeelselt: „Под звуки флейты и трубы созрел мой роль Дюбл“. Publik loeb neid igal vaheajal suurima huviga. Nii lähendatakse publikut teatrile ja teatrilt publikule.

Meenub, et Mariateatris ooperietenduse vaheajal jalutusruumide seinu ehtisid plakatid teatega, et 4-da rõdu jalutusruumis koormeister annab ooperi kohta siseuseletusi. Sinna ronides osutus koormeisteri auditoorium õige suureks. Püsti tooli otsas koormeister andis asjaliku ülevaate ooperi ideoloogilisest küljest, selgitades ühtlasi teose iseloomulikuid momente, andis ülevaate ooperi helilooja elukäigust ja loomingust ning selle tähtsusest. Muidugi ta ei unustanud põimimata ka selliseid mõtteid, mis kuidagi ühenduses valitseva riigikorra ülistamisega.

Üldise teatris näib tähtsa koha evivat kollektivismi rakendamine kunstilise maksimumi saavutamiseks. On ju tõsi, et kunstielus ilmneb õige tähtsal määral kollektiivsus mingi suure eesmärgi poole püüdmissel, ja selline sõbralik, asjalik, ühine, tihe koostöö, sulatades üksikud elemendid organiliseks tervikuks, võimaldabki saavutusi, mis ei ole igapäevased. Võib-olla ka siin on üks tähtsaid N.-Vene kunsti kõrge taseme ürgpõhjust. Publiku osavõtt teatri ning ooperi etendusist on otse fenomenaalne.

(Järgneb.)

Laulupidusid ja -päevi tänava suvel

Järvamaa X lalupidu

Tavalise „viisaastaku“ järele toimus tänavu maakondlik laulupidu Järvamaal ja Saaremaal.

Järva X laulupidu oli juubeli-laulupidu nii aastailt kui ka arvult. Järvamaa on alati olnud väga ergas laulupidude ja laulu-päevade korraldamises, millest ka tingitud nii kiire arvuline tõus.

Teatavasti algatas laulupidude mõtet Johannes Kappel, kelle isa oli Paides köst-riks, ning kes ise tol ajal õppis Peterburgi konservatooriumis. Kappel propageeris lau-lupeo korraldamist 1888. aastal, kuid väga mitmel põhjusel jäi see teostamata. Esi-meseks laulupeoks aga tuleb pidada 1907. a. korraldatud üritust, mis kõigiti õnnestus ning andis hoogu edaspidiseks tööks (üld-juht A. Rüütel), 1909 (A. Topman), 1910, 1911 (J. Bergmann), 1912 (A. Virkhaus), 1913 ja 1924 (R. Kull), 1925 (J. Saar), 1932 (M. Lüdig ja J. Zeiger), 1937 (T. Vettik ja J. Zeiger). Lauljate arvult suurimaks osu-tus Järva IX laulupidu, kuna registreeritud segakoore ilmus kohale 60, kokku 1870 laul-jaga ning mängukoore 14. kokku 180 män-gijaga.

X laulupeo puhul ELL Järvamaa osa-kond läkitas kutsed vaid Järvamaal asuvaile ELL liikmeile; kohale oli ilmunud 700 laul-jat. Külaliskoorina esines Tallinna Rahva-ülikooli Laulukoor, kes korraldas iseseisva kontserdi Paide rahvamajas laupäeval, 10. juulil.

Tegelikult algaski laulupidu TRL kont-serdiga, mil jälgiti musterkoori esinemist niihästi koorijuhtide kui ka lauljate poolt äärmise huviga. Erilise aplausi osaliseks said koorijuhi T. Vettiku helindid, samuti

R. Pätsi rahvapärased palad „Labajala valss“, „Jaana läheb jaanitulele“. Kontakt oli ülihea, tuli anda lisapalu.

Laulupeo avasõna järele Järva aj. maav. esimehelt T. Tederilt pidas sütitava kõne pääministri aset. K. Eenpalu, mille järele lauldi hümmi. Järva X. laulupidu tervitas ELL poolt A. Oinas ning laskis ELL lipu hiivata laululaval. Tervitasid veel ülem-juhataja kindral J. Laidoner, M. Härma, Paula Brehm, A. Jürman, Ants Laikmaa j. t.

Laulupeo ettekandeis tuli kõigepäält kor-rata kuulatajate soovil K. Törnpu „Priituse hommikul“, mille elulähedane, kirjeldav ko-loriit mõjub niihästi lauljaisse kui ka kuu-lajaisse alati intensiivselt. Samuti tuli kor-damisele R. Pätsi „Pulmalaul“ — tõmbe-number.

Puhkpillide orkestri etteasted (Linev — „Talupoja tants“, Lüdig — „Scherzo“, Karp — „Kiigemael“, Niksmann — „Eesti hu-saar“) oleksid ehk enam võitnud suurema orkestriga, kuid üldjuht H. Lindjärv oskas meisterlikult käsitada ka väikest orkestrit ning ettekanne oli kõigiti kõitev.

Päämiselt paelus kuulajaid laulupeo 3. — viimane osa. Ja selles esmalt A. Kapi uus laul „Sind armastame, kodumaa“. Korda-misele tulid veel E. Oja „Kangakudumise laul“, erilise aplausi järele aga helilooja ja laulupeo üldjuhi T. Vettiku „Su põhjamaa päikese kullast“ ning J. Zeigeri „Maa meiga“. „Lahkumise laulu“ järele ei tahetudki lahkuda ning lauldi veel mitu laulu kavast, mille järele ulatati punaseid roose üldjuh-tidele ning tõsteti neid kätele. Järva X laulupidu oligi mõeldunud — kõigiti õn-nestumise tähe all. —si.

Saaremaa VI laulupidu

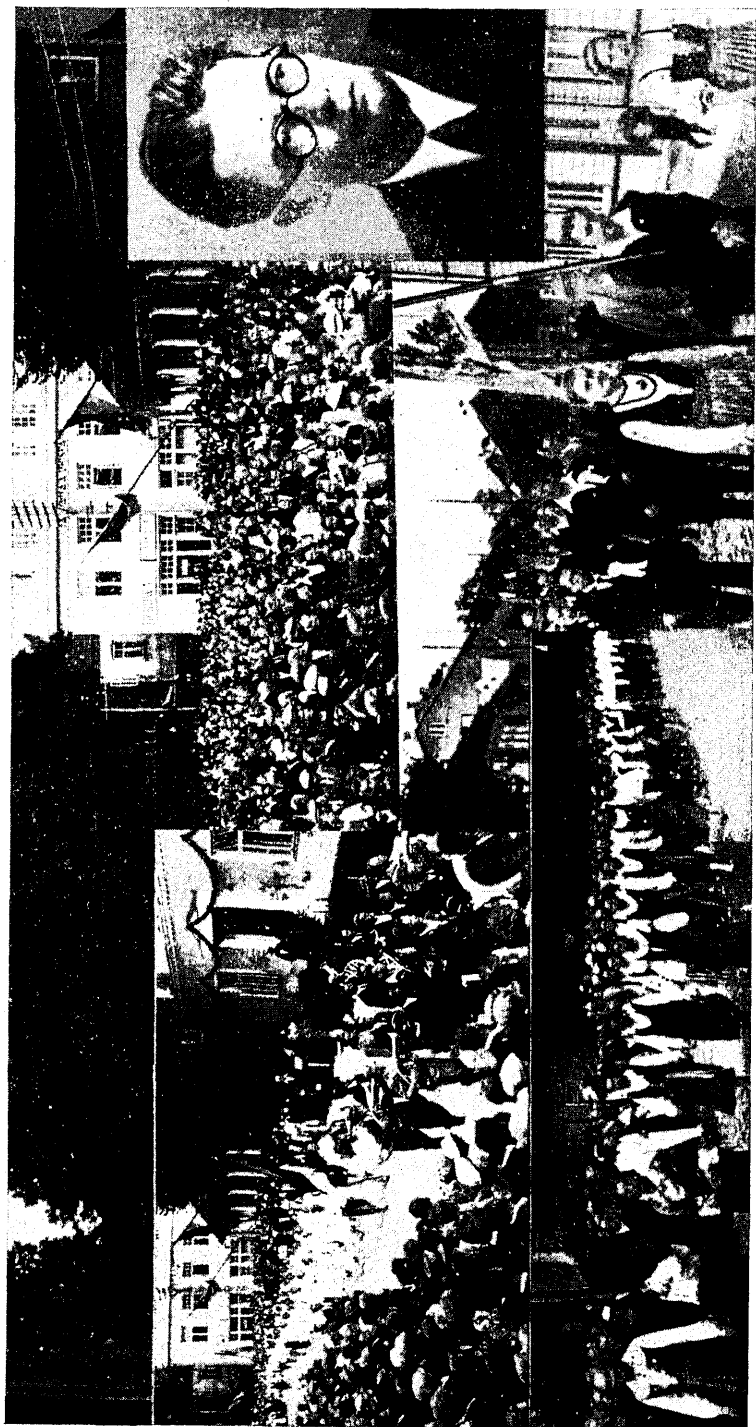
Pühapäeval, 25. juulil oli Saaremaal suur-päev, mis kordub vaid iga viie aasta järele, mis aitab värskendada saarlaste hingelist ning vaimset elu ja milline jätab kauni mä-lestuse kõigile Saaremaa elanikele, ka nei-le, kel võimalus puudub isiklikuks osa-võtuks Saaremaa laulupeost, kuid kes oma hinges elavad kaasa need tunnid, kus unu-statakse hetkeks mured ja eluraskused ning andutakse laulu ja muusika võlu.

Nende ridade kirjutajal oli võimalus vii-bida saarlaste hulgas juba kolm päeva en-ne laulupidu ja veenduda, millise huviga

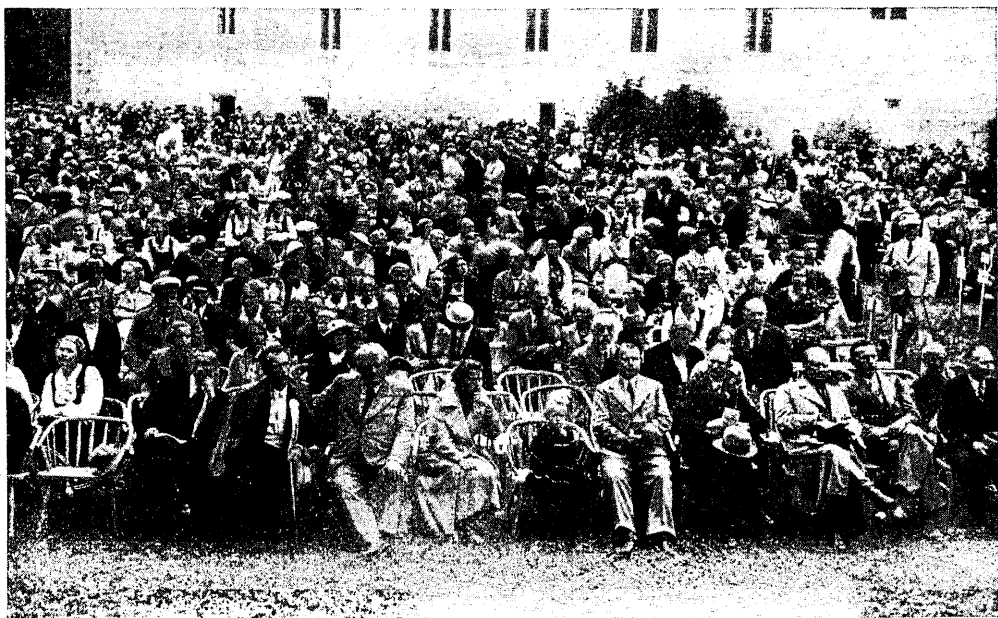
oodati seda päeva ja millise vaimustusega tehti selleks eeltöid, et päeva väärikalt pü-hitseda.

Juba laupäeval algas rahvasterändamine ja kestis kuni pühapäeva hommikuni.

Mandrilts saabuvad sõidukid tekitasid Virt-sus pika saba ja Sergo aurik „Rudolf“ hi-gistas vahetpidamata, et tassida oma väi-kesel kuid tugeval turjal kõik suuremad autod ja bussid“ Kuivastusse, kust siis iga-üks iseseisvalt jälle oma teekonda jatkas, et laudsiledat Saaremaa teed mööda suun-duda Kuressaare.

Pilte Järvamaa laulupeolt: vasakul — vaa te rongikäigu, selle all — Tallinna Rahvaulikooli Laulukoor rongikäigus; ülal keskel — osa rahvamurrust rongikäigu järel; paremal all — rongikäigu algus juhtivate tegelastega ja L. Liidu lipuga; paremal keskel — üldjuht J. Zeiger.

Vaade publikule Saaremaa VI laulupeol Kuressaares.

Kuressaare ajaloolise lossi aias kees töö, et jõuda õigeaks ajaks valmis laululava ja pinkide ehitamisega.

Koht, kus pidi toimuma laulupidu, on nagu selleks loodud, et säääl pidada vabaõhuetendusi ja -kontserte. Ka akustiliselt osutus see koht suurepäraseks.

Ilusat pilti pakkus rongikäik. Kõige ees lehvib Lauljate Liidu lipp, mis liidu esindajaga oli saabunud oma Saaremaa osakonna suurpäeva pühitsema.

Kõik Saaremaa kooride naislauljad olid rahvarõivais, millised saarlastel on eriti kiirevad ja eredad.

Valgeis kleitides ja valgete vormimütsidega lauljad mandrilt (Pärnust, Kilingi-Nõmmelt, Mõisakülalt, Haapsalust ja mujalt) kadusid nende värviliste ja kauniste rahvarõivaste hulka.

Väga kaunid ja võrdlemisi tagasihoidlikumad olid ka nõndanimetatud stiliseeritud rahvarõivad, nagu neid kandsid Tallinna Postiteenijate, Pärnu esperantistide ja teiste kooride liikmed. Nende üle tundis rõõmu eriti peol viibiv Kustas Utuste, kes on suur stiliseeritud rahvarõivaste pooldaja ja propageerija ning suur vastane sellele, et „muuseumiriideid“ kantakse avalikel esinemistel.

Laulupeoväli oli tihedalt kaetud kuulajatega, kui linnapea Joh. Perens avas laulu-

peo ja andis sõna peokõneks Riigivanema esindajale, härra kolonel A. Jaakson'ile.

Härra Haridusministri hoogsat ja tuumakat kõnet kuulati suure huviga. Härra Haridusminister oli oma kõne teemaks võtnud saarlaste ajaloolise Ölandi lahingu aastal 1170, kus saarlased, olles venelaste poolt raudrõngana sisse piiratud, laulsid vapralt ja nende laul ehmataski vaenlase.

Sellele järgnes tervitus Eesti Lauljate Liidu juhatusliikmelt M. Ruubelilt, mille järele asuti kava täitmisele.

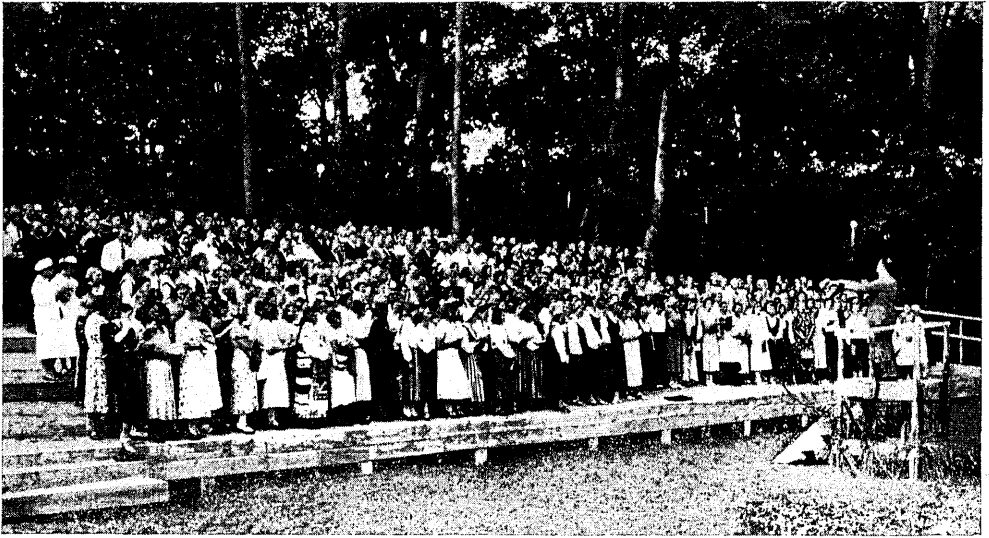
M. Lüdigi „Koit“ ja K. Törnpu „Priuse hommikul“ kõlasid võimsalt ning löid kohe lauljate ja kuulajate vahel tiheda kontakti, milline aina tugevnes iga lauluga.

Terve kava Teodor Vettiku ja Joosep Saare juhatusel kanti ette vaimustusega ja hooga ning hulk laule tuli korrata.

Naiskooride esinemisel äratasid erilist tähelepanu madalad ja mahlakad II aldid, kes nende rõivastuse järgi otsustades kuulusid peamiselt Saaremaa kooride liikmete hulka.

Ettekannete lõpul tänas E. Lauljate Liidu Saaremaa osakonna abiesimees adv. J. Treufeldt kõiki, kes aitasid kaasa laulupeo hääks kordaminekuks.

E. Lauljate Liidu Saaremaa osakonna esimees J. Perens, andes edasi veel kord tänu kõigile peolistele, märkis, et pidu on läinud üle ootuste hästi korda.

Ühendkoorid laululaval Saaremaa VI. laulupeol Kuressaares.

Soomlase laulu „Laul Imatrale“ esitati kuulajate tormilisel nõudel kolm korda.

Laulupeol viibiv suur Eesti sõber end. konsul Vesterinen võttes sõna ütles, et eestlased on seda laulu laulnud neile — soomlastele, on seda laulnud soome südamega ja hingega ja seda on suutnud mõista ka eestlastest kuulajaskond, mis näitab, et eestlased ja soomlased suudavad teineteisest aru saada — eestlased ja soomlased — see on kaks nime ja üks rahvas.

Laulupidu õnnestus täiel määral nii kunstiliselt kui ka majanduslikult.

Mis puutub kunstilisse edusse, siis oli siin küll mõõduandev Teodor Vettiku andekus ja koorijuhhi osavus, kuna ta kahe eelprooviga pani saarlased „laulma“ selle sõna otsekoheemas mõttes.

Lõpuks lauldi veel K. Tärnpu traditsioonilist „Lahkumine“, millela ei lõpe ükski laulupidu.

Publiku tungival soovil laulsid koorid enne laialiminekut V. Juurma juhatusel saarlaste „hümni“ — „Ma vaatsin paadist kiikriga“.

MR.

Rõngu I laulupäev

Pühapäeval, 4. juulil s. a. toimus Rõngus „Hingemäel“ Rõngu I vaimulik-isamaaline laulupäev. Laulupäeva korraldajaks oli Rõngu kogudus ning mõtte algatajaks ja organiseerijaks kohalik organist R. Jalak. Laulupäev algas kontsert-jumalateenistusega kirikus, kus esinesid kontsertosas sopran H. Betlem ja orelikunstnik H. Lepnurm Tallinnast ning ühendatud segakoor R. Jalaka juhatusel. Vaimuliku kõne pidas õp. dr. J. Taul — Tartust.

Prl. Betlema poolt ettekantud soololaulud kui ka orelivirtuosi H. Lepnurme poolt esitatud orelipalad jätsid arvukasse kuulajate perre sügava mulje. Niisama võimsalt kõlas ühendatud segakoori ettekandes R. Jalaka juhatusel R. Tobiasi „Eks teie tea“ ja J. Hiobi „Ärka üles, mu hing“, nen-

dest esimene H. Lepnurme poolt sooritatud oreli-kaasmänguga.

Päälle kontsert-jumalateenistust siirduti rongikäigus laulupeo väljakule, „Hingemäele“, kus toimus ühendatud segakoori ja ühendatud pasunakoori kontsert. Lauljaid ja mängijaid oli kokku 200 ümber. Kavas oli vaimulikke ja isamaalisi laule ning palasid pasunakoorige. Kava koosnes eranditult eesti heliloojate töödest.

Vihmase ilma päälle vaatamata oli kuulajaid laulupeole ilmunud rohkesti ning ettekanded ühendatud segakoorilt ja ühendatud pasunakoorige võeti vastu kiiduavaldustega. Paljusid laule, nagu R. Tobiasi „Varas“, M. Lüdig'i „Koit“, E. Võrgu „Eesti lipp“ jne., tuli kuulajate nõudel korrata. Ühendatud koore laulupeo väljakul juhatas

hrra A. Virkhaus — Tartust — asjatundlikult ning teenis kuulajate ja tegelaste vaimustuse.

Päevakohase peokõne pidas praost J. O. Lauri — Otepäält.

Laulupäev kujunes esimeseks sellesarnaseks ürituseks Rõngus ning lõppes kõhaliiku õpetaja lõpusõnaga ja hümniga ülevas meeleolus.

J. V.

Välismaa

Suvine Viiburi laulupidu

3. ja 4. juulil toimus Viiburi laulupidu. Tegelaste üldarv ulatus umbes 6000. Segakoore oli 68, meeskoore 21, naiskoore 8, kirikukoore 23 ja 7 orkestrit. Kõik koorid olid jaotatud A- ja B-gruppi, mille tõttu ka kava jagunes kahte ossa, nii et ainult üks osa kavast kaanti ette ühiselt.

Pääle puhkpillikoorida esines laulupeol ka Viiburi Muusikasõprade Sümfooniaorkester. Lisaks üldkooridele võtsid laulupeost osa ka Viiburi õpilaskoorid 1500 tegelasega, seega võttis laulupeost osa 130 koori.

Üldsegakoori juhatas mag. Armas Maasalo, üldmees- ja -lastekoore juhatas helilooja Väino Haapalainen, puhkpilli orkestreid kapelmeister Lauri Näre ja naiskoore proua Elli Tilli.

3. juulil kell 8 hommikul olid viimased üldproovid ja kell 2 päeval kogunesid koo-

rid rongikäiguks, mis hakkas liikuma kell 2.30 läbi linna peoplatsile. Rongikäigus oli Soome rahvuslipp ja orkester, siis laulupeo juhatus, kellele järgnes kuulus „YL“ (Ylioppilas Laulajat) ja „Suomen Laulu“ segakoor, õpilaskoorid ning lõpuks üldkoorid maakondade järgi. Eristis lähelepanu äratasid rahvarõivad, kuna neid oli esitatud õige rohkesti. Rongikäiku jälgisid kümnend tuhanded inimesed, kes pärast peoplatsile siirdusid.

Laulupeo ettekanded algasid kell 4 p.l. koraaliga orkestri saatel, kus kogu rahvas kaasa laulis prof. Heikki Klemetti juhatusel. Avakõne pidas keskoitumkonna esimees Viiburi linnanõunik Arno Tuurna ning pidustused avas hra Haridusminister U. Hannula. Sellele järgnes avamänguna Sibelius'e „Finlandia“, mida esitas Viiburi sümfooniaorkester kapelmeister B. Sirpo juhatusel.

Laulupidu kestis kaks päeva ning läks kõigiti hästi korda, kui mitte arvestada vihma, mis rikkus vahepääl üldist meeleolu, kuid ei takistanud laulupeo ettekandeid.

Külalisi oli saanud ka Rootsist. Üldises lippudemeres oli näha ka Eesti rahvuslippu, mille soomlased olid masti tõmmanud Eesti, kui laulupidude „emamaa“ auks, nagu nad seda ise seletasid.

Eestist kahjuks ei saanud koorid Soome laulupeole sõita, kuna kuuldavasti üheks mittesõidu põhjuseks oli see, et kõik tarvilikud juhtnõõrid saadi Soomest alles siis, kui juba kooride tegevuse suvevaheaeg oli kätte jõudnud.

Heinrich Meri 50-aastane

3. juulil pühitses oma 50. sünnipäeva Heinrich Meri. Juubilar on oma kodulinna Pärnus tuntud kui hää muusikamees-helilooja ja kooliõpetaja. Koos sünnipäevaga pühitses H. Meri 30 aasta juubelit kooliõpetaja kutses.

Kutsetöö kõrval on juubilar palju kaasa tegutsenud muusika, laulu ja seltskonnatöö edendamisel. Ta on Pärnu Helikunsti Seltsi asutajaid ja Lauljate Liidu Pärnumaa osakonna ellukutsujaid. On pidevalt tegutsenud koorijuhina ja olnud üldjuhiks mitmel laulupäeval. Juubilari loodud on palju laule ja orkestripalu, mis on leidnud üldtunnustust ja on rikastanud meie muusikaliitratuuri.

H. Meri sündis 3. juulil 1887. a. Tartumaal, Mustvees käsitöölise pojana. Pärast Peterburgi Semstvo õpetajatekooli lõpetamist algas kooliõpetajana ametit 1907. a. Hil-

jem, 1919. a., asus H. Meri Pärnu, kus elab tänaseni. Praegu on juubilar energiliselt juhtimas koolides ja Noorte Kotkaste keskkustes muusikalist tegevust.

Jätkugu juubilaril veel palju energiat meie kodumaa muusika edendamiseks!

Akadeemilise meeskoori välismaine kontsertmatk

Akadeemilisele Meeskoorile oli möödunud poolaasta erakordselt töörohke. Eriti suuri ettevalmistusi nõudis koori 25-aastase juubeli puhitsemine*). Juubeli-kontserdi kava ühe osa täitmisel laulsid suurendatud kooris kaasa ka paljud koori vilistlased, mis omalpoolt aitas tähistada koori veerandsajandi pikkust arengukäiku ja siduda ka tugevamalt vanemat põlve praeguste lauljatega. Kuid vaevalt jäid juubelipäevad seljaltaha, kui kerkis esile teine, veel suurem algatus. Nimelt oli koor juba aastaid teinud ettevalmistusi pikemaks välismaiseks kontsertmatkaks, kuid ikka olid kavatsused lükkunud päevast-päeva edasi. Kui aga nüüd avanesid soodsamad võimalused reisu teostamiseks, siis tundus see nagu teenitud juubelikingina. Seejuures osutusid suuresti kasulikuks juubeliks tehtud pingutused, mille tulemusi tunnustati üksmeelselt arvustuse poolt ka varakevadell teostatud kodumaise kontsertringreisu puhul. Koori peenemaiteline juhataja R. Ritsing oli saavutanud asjatundliku häälesaadja R. Jõksi kaasabil kooris täielise kõlaühtluse ja puhutuse, mille tõttu võis julgesti välja astuda ka nõudliku välismaise kontsertpubliku ja muusikaarvustuse ette. Suur nõudlikkuse üksikute lauljate suhtes mõjus küll märgatavalt koori liikmeskonna suurusele — 50-mehelisest koosseisust sai valjudest katsetest läbi ainult 37, kuid seejuures võis koorijuhul neile meestele olla ka täiel määral kindel. Sellesse valitud koosseisu oli pääsnud ka mitmed koori vilistlased, nende hulgas mõnigi juba tuntud avaliku elu tegelane.

Ringreisu kavatseti esialgselt teostada ainult Skandinaavia maadesse, kuna säälsed üliõpilaskoorid olid enamikus käinud kontserteerimas ka Eestis ja nõnda pannud meie üliõpilaskonna esinduskoorile nagu teatavad vastukülaskäigu kohustusedki. Teisest küljest oldi teadlikud ka väikeriigi koori soodsamaist esinemisvõimalusist teistes väiksemates riikides, kuid siiski julgeti kavatsetud reis pikendada veel läbi Läti, Poola ja Saksa maa, mistõttu kogu reis kujunes 3-nädalaks pikkuseks, kestes 30. maist kuni 20. juunini.

Kontserdi kava koostamisel valiti eesti koorilaulu tutvustamiseks välismaal muidugi meie muusikameeste parimad saavutused. Et kava pakuks ühtlasi väikese ajaloolise ülevaate meie koorilaulu arengu erifaasidest, võeti sisse ka vanemad autorid (K. Türrpu,

K. A. Hermann). Tuuma moodustas muidugi meie keskpõlve muusikameeste n-ü. klassiline repertuaar, mille kõrval ei puudunud aga kõige modernsemad laulud (T. Vettiku „Öö“, R. Ritsingu „Oh sõbrad“). Seejuures peeti silmas ka laulude etnograafilist iseloomu, sest pidi ju koor välismaal üldise laadi kõrval pakkuma eriti just puhteestilist. Ja tööpoolest leidsidki kõige rohkem tähelepanu need laulud, mis on komponeeritud rahvaviiside motiividel, ning mõnedki neist leiavad Akadeemilise Meeskoori vahetlitalusel peatselt teed välismaa kooride kavadesse ning trükitud väljaandessegi. Edasi tuli kava koostamisel muusikalise laadi erinevuste ja rahvusliku joone ilmekuse kõrval anda ka meeoleolulist mitmekesisust, mis nõudis koorilt küll suuri pingutusi tõlgitsemises, kuid leidis publiku ja arvustuse poolt tänuiliku tunnustust. Koorile omase intüümse ja nüansseeriva ettekande laadi kohaselt oligi esimeses järjekorras valitud sügavtõsise meeoleoluga (Vettiku „Öö“, Lüdig'i „Mänd“), samuti õrnalt-lüürilisi (M. Saare „Hällilaul“, Simmi „Oma saar“, Karindi „Talvine õhtu“) ja mõningaid mänglevalt-humoristlikke laule (Saare „Hiir hüppas“, Tobiasi „Varas“, Ritsingu „Kõrr, kõrr“), millega koor suutiski sobivamalt näidata oma õrna pianot ja kergelt paindlikkust. Ei puudunud aga ka suuremat jõudu nõudvad laulud, nende seas mõned cleegilis-dramaatilised (Lätte „Pilvedele“) ja teised isegi heroilis-bravuursed (Võrgu „Kalevipoeg“, V. Kapi „Vasarad“). Pääle kava õpiti selgeks ka külastatavate maade hümneid algkeeles. Solistidena esinesid kontsertreisul Tartu parimad omal alal — tenor R. Jõks ja pianist V. Tiltning, kes esitasid valimiku helindeid A. Lätte, M. Saare, H. Elleri, T. Vettiku, Ed. Oja j. t. loomingust. Eekskursiooni korras sõitsid kooriga kaasa veel mitmed koori vilistlased, eesotsas koori asutaja ja aujuhataja J. Simmiga. Ka olid suuremad ajalehed komandeerinud kooriga kaasa oma toimetuse esindajad, kes avaldasid pidevalt kirjeldusi ringreisu käigust, äratades nii kodumaaigi suuremat huvi koori vastutusrikkale ülesandele ja selle teostamisele.

Välismaised esinemised algasid Riias, kus koor oli juba 1933. aastal saanud iseiseiva kontserdiga hää tunnustuse osaliseks. Kontserdi kohapäälseks korraldajaks ja koori vastuvõtjaks oli Riia üliõpilaste segakoor „Dziesmuvara“, kes on korduvalt külastanud Eestitki ja lähemate sõprusriikide alusel valitud juba varem Akadeemilise Meeskoori sõpruskooriks. Ka seekordsel kü-

*) Juubeliks ilmus ka album koori 25-aastasest tegevusest, sisaldades rohkesti kirjutisi ja pilte.

Pilte Akadeemilise Meeskoori ringreisult : Vasakul ülalt alla — Oslo ülikooli ees, Riihi konservatooriumi ees, ringsõidul Stokholmis, „Waweli“ lossi õues; paremal ülalt alla — saabumisel Kopenhageni, Oslo üliõpilasnaiskoori juhataja Agnes Beivig ja A. M. juhataj. R. Ritsing, Tatra mägedes, väljasõidul Norra fjordidesse.

laskäigul osutasid nad erilist sõbralikkust ja tähelepanu. Juba Riia jaamas võeti sõpruskoor südamlikult vastu. Veel samal õhtul korraldati „Piimarestoranis“ rikkalik õhtu-tueine, näidati järgmisel päeval Riia vaatamisväärsusi, anti pidulik lõunasöök ja hiljem kohvi „Dziesmuvara“ ruumes. Õhtul andis Akadeemiline Meeskoor kontserdi Riia konservatooriumi saalis arvuka publiku ees, kes ei tahtnud lõpetada kiiduavaldusi ja otse tormiliselt nõudis aina uusi lisapalasisid. Koori õnnestunud esinemist kroonisid rohkesti annetatud lilled ja pärjad, samuti ka tervitajate arvukus ja nende võltsimatu südamlikkus. Tervitusõnu ütles kontserdil ka Ülemaailmlise Üliõpilaste Muusikaliidu president, ameeriklane M. Bartholomew, kes olevat hiljemgi ajakirjanduse kaudu jälginud ringreisu arengut ning nõnda saanud Eesti üliõpilaskoori saavutustisid üsna soodsas ettekujutuse.*) Kontserdi kava anti edasi ka Riia ringhäälingus.

Koori ärasõit Riiasst kujunes väga südamlikuks. Lausuti vastastiku lahkumissõnu, annetati lilli, ja veel rongi liikuma hakates kõlas „Dziesmuvara“ võimas laul.

Riiasst siirdus koor Varsavisse. Miljonlinna jaamas oli vastu võtmas poola parim meeskoor „Harfa“ ja Poola-Eesti ühingu tegelasi. Jaama vastuvõtu-toas lausuti tervitust ja lauldi vastastikku mõlema riigi hüme. Õhtupoolikul käis koori esindus viisidil Eesti saatkonnas. Samal õhtul korraldas Poola-Eesti ühingu koorige vastuvõtu välisministeeriumi ametnike klubi ruumides, kus viibisid vastuvõtva ühingu juhtivad tegelased, Eesti saadik H. Markus abikaasaga, saatkonna kõrgemad ametnikud ja paljud „Harfa“ kooriliikmed. Koosviibimise teise osa moodustas Akadeemilise Meeskoori esinemine sama klubi saalis lühendatud kontsertkavaga.

Edasi sõitis koor Lõuna-Poolasse, peatuses Krakovis, milline linn pakub rohkesti huvi oma keskaegse arhitektuuriga, millest esile küündivam on kuningate loss „Wawel“, kus hoitakse ka marssal Pilsudski põrm. Küllastati Krakovi lähedal asuvat kuulsat Wieliczka soolakaevandust, mis on päälle tehnilise täiuse huvitava ka oma maalaaluste kabelite ja kirikutega. Kuna üle 100 meetri sügavusel asuvad suured koobassaalid omavad otse harukordse akustika, siis kasutas eesti koor võimalust mõne laulu ettekandmiseks. Võimsast ettekandest olid päältkulavad koolilapsed, eskursandid ja ka katoliku nunnad seevõrra vaimustatud, et hakkasid suure hooga koorige plakutama hoolimata isegi sellest, et ruum oli ametlikult pühitsetud katoliku kirikuks!

*) Pärast kontserti M. Bartholomew tegi teatavaks, et Akadeemiline Meeskoor on võetud vastu Ülemaailmlise üliõpilaste Muusikaliidu liikmeks.

Muidugi ei raatsitud jätta külastamata ka looduslikult kauneid Tatra mägesid, mis on välismaalasilale ja poolakailale endilegi külgetõmbavamaks kohaks terves riigis. Paar päeva peatuti ilusas kuurordis Zakopane's, kust pääses kergesti mägestiku kaunimatesse paikadesse ja moodsa kõisraudtee abil isegi kõige kõrgematele tippudele. Ühel õhtul esineti kontserdiga ka rahvusvahelise suvituspubliku ees soliidseima hoteli „Morskie Oko“ saalis.

Poolast sõideti edasi Saksamaale, tehes sääll peatusi Breslaus, Dresdenis, Leipzigis ja Berliinis. Leipzigi ringhäälingus esines koor raadiokontserdiga, seejuures toimus ülekanne kuulsas kontserthoones „Gewandhaus“. Ettekannet olevat kuulatud üsna rohkesti, nii et teisel päeval olid eesti üliõpilaslauljad linnas liikudes üsna populaarsed. Samas linnas tutvuneti muude vaatamisväärsuste kõrval ka hiigelsuure Rahvastelahingu mälestussambaga, milles asuv 60 m. kõrgune kuppelsaal on kuulus oma erakordse akustika poolest ja mistõttu sääll korraldatakse vahetevahel kontserte. Berliini Deutschlandsenderis laulis koor 10 laulu heliplaatidele, mis näisid õnnestuvat päris hästi, vaatamata sellele, et laulmine toimus veidi ebasoodsates tehnilistes tingimustes (piaanon pidi märgatavalt tugevdama, diktorkõneles veel hulk aega pärast hääle kätteandmist jne.). Mõni nädal hiljem võiski juba laulu kuulda Berliini ringhäälingus. Berliinis käis koor veel Wilmersdorfi surnuaias, kus on maetud Rudolf Tobias. Koori esimees tuletas meele kadunu teeneid muusikamehena ning märkis, et Akadeemilisel Meeskoorigil on õnn esimese eesti koorina tuua kodumaa laulu siia kauges puhkepaika. Ühtlasi asetas ta pärja varalahkunud andeka muusikamehe hauale. Tõsisel meeleolul laulis koor lahkunule mälestuseks 3 laulu, millest Tobiase enda „Eks teie tea“ puudutas sügava hardusega nii lauljaid kui ka arvukalt kogunenud kuulajaid.

Saksamaa suurlinnades kasutati vaba aega hoolikalt suurte muuseumide ja kunstikogude vaatlemiseks, milleks pakkus erilisi võimalusi muidugi kunstidelinn Dresden. Berliinis saadi lähemat ühendust ka säällsete väliseestlastega. Ühtlasi tegi koori esindus viisidi Berliini Eesti saadikule R. Toferile.

Berliinist sõideti edasi Kopenhageni. Vastas oli üliõpilaskonna meeskoor „Studentersamforeningen“, kes oli ka ametlikult vastuvõtjaks ja esinemiste korraldajaks. Jaamas lauldi eestlastele Griegi „Tervitust“. Juba samal õhtul esitas Akadeemiline Meeskoor järvepaviljonis „Sopa Villonen“ pärast pidulikku õhtusööki maja lahtisel rõdul ja hiljem saalis mõned laulud küllaltki arvuka ja asjatundliku publiku ees.

J. Simm ja R. Ritsing Rudolf Tobias's'e haava juures.

Järgmisel õhtupoolikul esines koor veidi lühendatud kavaga suveaias „Lorry“ ja teise kontserdiga Kopenhageni ringhäälingus. Eestlasile oli aga parimalt meelejääv daanlaste teesklematu sõbralikkus ja suur huumorimeel, millega täideti tihedalt lühikesed külastustunnid ja mõnusad koosviibimised. Hilisõhtul oli koorile korraldatud veel rikkalik õhtusöök Daani-Eesti ühingu poolt, kelle esimees bürgermeister dr. Kaper näitas end niihästi tõsise Eesti sõbrana kui ka lõbusa lauluvannana, kuna ta oli juhtivalt tegev ka omalinnna üliõpilaskooris.

Haripunkti kahtlematult saavutas ringreisi koori jõudmisel Norra päälinna Oslo. Säälnne akadeemiline naiskoor „Kvindelige Studenters Sangforening“, kes on esinenud edukalt ka Eestis, osutas eesti koorile suurimat tähelepanelikkust ja hoolt vastuvõtmisel ning esinemiste korraldamisel. Juba jaamas tervitati koori Eesti hümnniga ja dekoreeriti lauljad maikellukeste ning Norra rahvusvärviliste lindikestega. Tervitustele eesti koor vastas Norra hümnniga. Jaamast siirduti ühises rongikäigus Oslo ülikooli juure, kus eestlasi tervitas ülikooli rektor T. K. Seip, kellele vastati kõnega ja „Gaudeamusega“. Edasi korraldati ligi kahe päeva kestel arvukalt ühiseid koosviibimisi, ringkäike linnas ja ilus laevasõit fjordidesse. Selle juures abis-

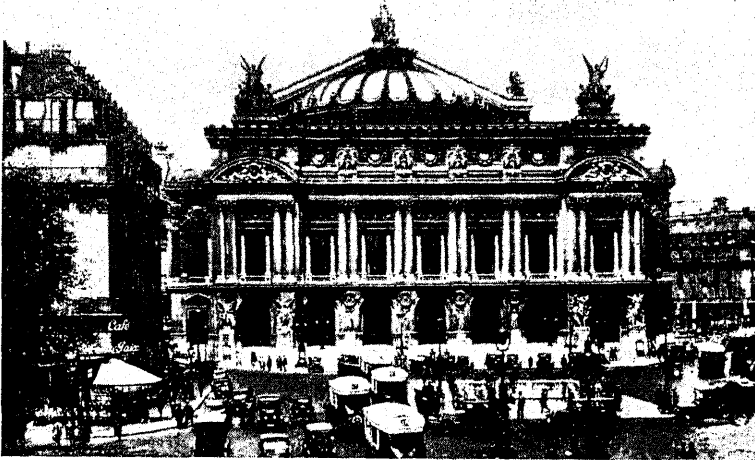
tas lahkesti ka Eesti kindralkonsul J. Bjerke. Õhtupoolikul esines koor Oslo ringhäälingus ja hiljem erikontserdiga Oslo ülikooli moodsas aulas, kus leidus õige arvukalt soojalt suhtuvat publikut. Pääle ametlike esinemiste tutvustati koosviibimistel muudki eesti laulvara ja lausuti küllakutseid Eestisse, kuna norralased näivad väga suurt lugu pidavat oma esinemiste võimalusist eesti üldlaulupidudel.

Norrast sõideti edasi Stockholm. Ka säälnne üliõpilasmeeskoor „Stockholms Studentsångarförbund“ osutas suurt sõbralikkust eesti lauljaile. Hoolimata vihmasest ilmast võeti koor õhtul jaamas lauluga vastu, millele vastati „Isamaa ilu hoieldes“, nagu see laul üldse sai sobivamaks vastuvõttude ja aktuste palaks. Teisel päeval tutvuneti laulusõprade juhtimisel linnaga, milleks oli korraldatud eriline ringsõit omnibuses. Suurt tähelepanelikkust osutas koorile ka konsul J. Fagraeus, kes korraldas omalpoolt lõunasöögi. Õhtul esineti kontserdiga vabaõhumuuseumis „Skansen“, mis on suvel Stockholm elanikele meelsamaks külastuskohaks. Pärast kontserti korraldasid vastuvõtjad torelda õhtusöögi, kus viibis paljude rootsi tuntud tegelaste hulgas ka Eesti saadik H. L a r e t e i abikaasaga.

Stockholmist siirduti otseteed kodumaale tagasi.

Tehes kokkuvõtteid koori pika kontsertreisi kohta, võib seda pidada kõigiti õnnestunuks. Kümme-kond esinemist aitasid suuresti tutvustada eesti muusikaloomingu paremiku Kesk- ja Põhja-Euroopa tsentrumites. Seda tunnistavad muuhulgas paljude koorijuhtide ja komponistide soovid saata neile eesti helitöid. Vastutasuks annetati rohkesti värskemata noodivara Akadeemilisele Meeskoorile ja tema juhatajale. Ka sõlmiti paljude üliõpilaskooridega tõsiseid sõprusuhteid, seejuures valiti mitmel pool vastastikkude sõpruskoorideks ja tuntumaid muusikategelasi koori sõprusliikmeteks. Ka kunstilisest küljest suutis koor hästi toime tulla, sest kõiki arvustused — ka kõiki viisakusavaldusi välismaalastele maha arvates — on väga häatahtlikud ja tublisti paremadki kui koorile osaks saanud kodumaal. Nende saavutustega kuulajate poolel on koor saanud endalegi tublisti kogemusi ja küpsust, mida võib tulevikus edukalt kasutada. Suureks proovi- ja õppetunniks oli ringreis ka koori juhatajale, kes pidi igatahes viimase välja panema edukateks esinemisteks, teisest küljest aga sai rohkesti tähelepanekuid suuresti erinevaist ettekande tingimustest, publiku maitsest, lauljate vastupidavusest jne. Võibki lõpuks ütelda, et koor püsis kogu ringreisu kestel täiesti vormis, hoolimata sellest, et noorte lauljate hääled on vähem vastupidavad. Selleks aitas mui-

Muusikamuljeid matkal Kesk- ja Lääne-Euroopas

*Pariisi
ooperihoone.*

Läbistades käesoleval suvel Saksamaad, Prantsusmaad ja Šveitsi, külastasin oma reisu kestel ka Euroopa suurlinnu — Berliini ja Pariisi.

Berliinis avanes võimalus külastada Eesti Riigi Ringhäälingu pianisti prl. T. Koch'i kaudu uut ringhäälingu stuudiot. Selle moderne hügelhoone püstitamisel on peetud silmas aja viimaseid nõudeid. Nii asus hoones mitu saatesaali. Suurim neist, 3000 istekohaga ja oreliga, oli mõeldud avalikeks raadiokontsertideks. Seinad selles saalis on kaetud puuraamistikuga, mida võib sulgeda ja avada mehaaniliselt liikuvate luukide abil. Sellised seinad kaotavad igasuguse kajavuse ja heli muutub puhtaks, ei ole segavat kaasaresoneerimist. Tegime katsed sosinal rääkimisega, mida saali teisest otsast oli suurepäraselt kuulda.

Tõesti hääde akustiliste omadustega kontsertsaal. Külalisena kaasas olev eesti laulja prl. E. Lippand laulis ühe aaria ja selle lõpetades polnud tema imestus väike saali suurepärase helikanduvuse üle. Pääle ülalmainitud saali asub hoones veel rida vähemaid saatesaale — salongorkestri, kammermuusika ja solistide jaoks. Ettekanne ajal on töötamas n-n. akustiline juht, kes korraldab saali kajavust vastavate säädelduste abil.

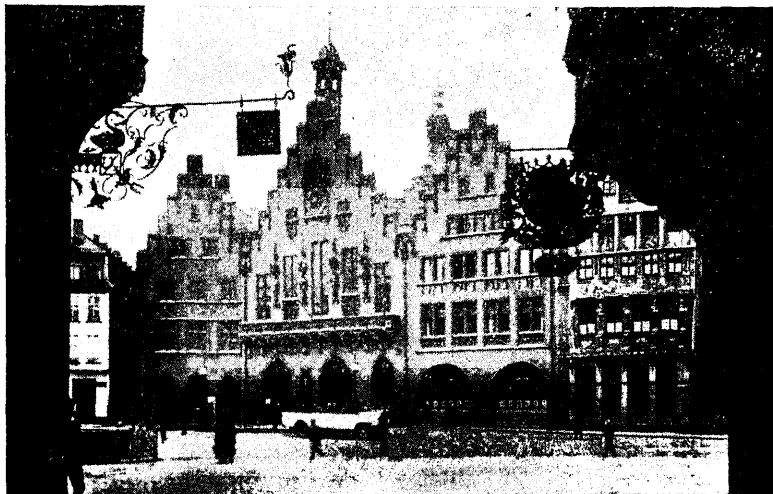
Berliini Riigiooperis, mis andis hooaja viimaseid etendusi, oli võimalus kuulata Verdi „Rigolettot“. Kogu ettekanne, nii solistide, koori kui orkestri poolt oli läbi viidud äärmise korrektsusega ja sisemise distsipliiniga. Kuigi mainitud ooperisult on lihtne ja tegelasile vähe võimalusi pakkuv, oli ettekanne esitatud suure huviga ja elavusega. Ei olnud ühtki igavat kohta. Ka kõige vähem võimalusi pakkuv koht oli orkestrilt serveeritud elulisena.

Kui nentida operi saateorkestrit, ei saa vaikides mööduda selle distsipliinist ja paindlikkusest. See ligi 90-liikmeline orkester suutis saata soliste nii tagasihoidlikult, et laulja igal juhul tuli kuuldavale.

Ka kõige tugevamatel tutti-kohtadel suutis orkester anda alati sellist sisemiselt distsiplineeritud fortet, mis solisti ei katnud. Orkestri tõusud ja kahanemised olid ühtlased ja ideaalsed. Suurt võimet avaldas ta just pianissimodes, mis mõnel juhul

dugi kaasa ka kindel kord ja tõsine töömaaraal kooris, mis pidurdasid kõik hädaohlikud kõrvalekaldumised. Ka aineliselt tuldi keskmiselt toime, kusjuures väärivad tänuga mainimist härra Riigivanema, Haridusministeeriumi ja Propaganda Talituse toetusel, millela ringreisu oleks vaevalt üldse alustatud. Kulutatud summadele peaks aga küllaldaselt vastama tehtud välispropaganda Eestile ja meie muusikakunsti tutvustamine Euroopale.

R. J. P.

Rooma plats
Frankfurdi
vanalinnas.

kahanesid kuni morendoni — kustumiseni. See oli täiuslik kabanemine ühegi lüngata. Tuleb tähelepanu juhtida orkestri puhkpillirühmadele. See suure dünaamiliste võime-
tega rühm on häälestatud äärmise piinlikkusega. Puupillid oma sisseastumistega olid täpsed, kuna jällegi kardpillide tämber oli rahulik ja mahe, mis sulas suurepäraselt kokku puu- ja keelpillide rühmadega. Igasugune teravus ja kriiskav säravus, mis omane just pillidele in Es, puudus täielikult. Sellevastu võis tunda suure sisemise fortega antud kumerat ja musikaalset tooni.

Berliini ooperis pannakse orkestrile suurt rõhku, mis omakorda tagab kogu ettekande õnnestumise.

Veel tuleb alla kriipsutada hääd ja täpset solistide ansamblit ning ooperikoori. Kooris kui ka solistide kooslaulus ei juhtunud vähematki rütmilist vääratust ega mahajäämist üldisest tempost. Kõik sündis rütmiliselt täpselt juhi kindla taktikepi all.

Pariisis viibides külastasin maailmanäitust, mida peetakse seni korraldatuist õnnestunumaks. Kui veel sel ajal kõik ettevalmistused ja ehitused kaugelgtki lõpule polnud viidud, võis sääl siiski näha mõndagi tähelepanuväärset.

Nõukogude Vene paviljonis kultuursete alade hulgas näidati väljapaistvalt koolimuusika taset. Õpilased 8—14 a. vanuses olid loonud muusikatundides viise ja klaveripalu. Need palad olid laste noorusele vaatmata huvitavalt kirjutatud ja näitasid muusikaõpetuse kõrget taset.

Pariisis viibides külastasin ooperit. Suvisel hooajal töötas ooper ainult 3 korda nädalas, mille tõttu võisin jälgida ainult

kaht ettekannet. Mõlemad ooperid käsitasid „Fausti“ ainetikku.

Esimene neist oli Berlioz'i „Fausti needmine“ ja teine Gounod'i „Faust“.

Berlioz'i „Fausti needmine“ oma vähese sündmustiku ja tagasihoidliku saatemuusikaga jättis pisut kahvatu mulje, kuna Gounod „Faust“ oli palju imposantsem. Margarete osa täitjal sopranil oli kande ja painduv hääli nii õrnades pianissimodes, kui suurtes fortissimodes. Häälematerjalilt suurt tusedust näitas Mefisto osa laulja bass, kel suuremõdulise ooperisaali kohta oli vägagi jõuline hääli. Temalt esitatud Mefisto aaria ooperi teises aktis oli mõjuv. Hääd olid ka solistide ansamblid ja koorid. Mis puutub orkestrisse, siis Pariisi ooperi orkester omas vähem vourusi Berliini orkestriga võrreldes. Kõigepäält keelpillide rühm oli ülitugevate kardpillidega võrreldes liiga nõrk. Oleks soovinud keelpillide rühma suuremat ühtlust, rohkem sulavust ja mahlakust. Kardpillid omakorda kippusid minema liig teravaks, eriti fortissimos. Nad katsid tuttis kogu orkestri oma liialt terava ja peagu forsseeritud tooniga. Pean puhtsüdamlikult tunnistama, et mulle isiklikult ei meeldi prantsuse kardpillide värv, kuigi nende kasuks meil tihti on võetud sõna. Eriti kõrgemad pillid, nagu kornetid ja trompetid oma liialt särava tooniga just kui ei tahaks sobida hästi keelpillidega. Paremini kõlasid juba ainult puhkpillid, mida võis tähele panna ooperi IV aktis, kus Valentini sõjaväljalt kojutuleku puhul mängis laval marssi 20-liikmeline puhkpilliorkester. Siis sobisid kardpillid enam, ja vastupidi võib koguni kiita basside pehmet kontra-bassi taolist tooni.

Päale Berliini ja Pariisi külastuse võisid viibida Šveitsis ning Lõuna-Saksamaal. Looduslikult ilusas Gen'is mis asub samanimelise järve kaldal, mägede vahel, olid lõppenud suuremad muusikaüritused. Küll aga esines linna 60-liikmeline puhkpilliorkester prantsuse dirigendi juhtimisel iga õhtul linna pargis. Huvitav oli asjaolu, et selles puhkpillide orkestris mängisid ka kontrabassid.

Münchenis külastasin kuulust Saksa muuseumi, mis erines harilikest muuseumest sellega, et seda külastades oli võimalus igal ühel teha katseid ja vaatlusi väljapandud aparaatidega. Füüsika osakonnas oli esitatud see osa rikkalikult, mis käsitleb heli ja tema omadusi. Oli võimalik teha füüsikalisi katseid sireenidega, kelladega ja isegi mikrofoniga. Kõik see paelus vaatleja huvi ega muutunud sellega väsitavaks. Pääle füüsika osakonna oli muuseumi paigutatud rikkalik muusikainstrumentide kogu.

M.ä. Frankfurdi vanalinna südames asetseb kuuluse Rooma plats. Seda paika piiravad neljast küljest kõrged ajaloolised ehitised. Platsi hääde akustiliste omaduste tõttu kasutatakse seda vabaõhu kontsertideks ja ooperietendusteks. Igal suvel esitatakse sääli rida oopereid, kusjuures tegevus sünnib selleks ehitatud puust lavale, mis asetatud vana raekoja ette. Orkester paigutatakse üles raekoja rõdule kus ta hääle asendi tõttu kõlab võimsalt. Oli juhuse kuulata E. Griegi „Uue isamaa“ proovi; meeskoorina esinesid endised lüüsisõdurid ja rahvuslased. Mõjuvalt kõlas meeste laul tubli orkestri saatel avaras laeta kontertsaal.

Kokkuvõttes jäi mulje, et igal pool tehakse muusika alal tõsist ja tagajärjekat tööd ning ka meie, eestlased, peame sirutama käsi uute kõrguste poole, uute väärtuste saavutamiseks, et hoida tasakaalu ajaga ja oma vajadustega.

Juhan Zeiger 40-aastane

Augustikuu lõpule langes meie tuntud muusikamehel Juhan Zeigeril kaks juubelpäeva: nimelt ta sai 40-aastaseks ja ühtlasi täitus tal ka kümme aastat tegevust Paide muusikaalu arendamises.

Juhan Zeiger sündis 27. aug. 1897. aastal Võnnus, Tartumaal. Lõpetas 1918.

a. Tartu Aleksandri klassikalise gümnaasiumi. Oli 1914—1921 „Vanemuise“ sümfonia- ja teatriorkestri liige (viul). Õppis 1919. a. Tartu Kõrgemas Muusikakoolis teooriat M. Saare juhatusel ja 1922—1924 jätkas muusikalise hariduse omandamist Berliinis Stern'i konservatooriumis prof. Art. Willneri kompositsiooniklassis.

Tegutses 1926/27. a. Rakvere meesgümnaasiumi muusikaõpetajana. Edasi asus Paidesse pedagoogi kohale, täites ülesandeid ühisgümnaasiumis, progümnaasiumis, kaubanduskoolis, algkoolis ning täiendus-koolis.

Laulu- ja muusikaõpetaja töö kõrval on J. Zeiger suure innuga tegutsenud muusika arendamisel seltskondlikes organisatsioonides. Ta on E. Lauljate Liidu Järvamaa osakonna esimees ning Järva lava- ja helikunsti seltsi esimees ning muusikajuht.

Lauljate Liidu kirjastusel ilmus J. Zeigerilt 1934. a. suurem teos, uurimus „Eesti rahvaviisid“, monograafia. Tema kompositsioone on kirjastanud Lauljate Liit, Riiklik Propaganda Talitus, Autorikaitse Ühing, Kirikumuusika Sekretariaat jne. Tänavu sügisel ilmub temalt „10 jõululaulu“.

Juhan Zeiger on juhatanud Järvamaa IX ja X laulupidu ning terve rea laulu-päevi Järvamaa piirides

Juubeli puhul saadab „Muusikaleht“ parimaid tervitusi eesti helikunsti viljakale edendajale ning oma kaastöölisele.

Kaks uut muusikaprofessorit

Käesoleva aasta kevadel rikastus eesti muusikameeste pere kahe värskete professoriga. Konservatooriumi kunstinõukogu, hinnates kõrgelt Adolf Vedro ja Julius Vaksa teeneid muusikapedagoogilisel alal, otsustas annetada neile mõlemaile professoritiitlid. Nii Adolf Vedro kui Julius Vaks on olnud tüsedateks töömeesteks oma kohuste täitmisel.

Adolf Vedro sündis 16. X 1890 Narva Jaanilinnas. Üldhariduse omandas Narva linnakoolis. Juba tol ajal, mängides kaasa orkestrites, valmis tal kindel otsus pühenduda täielikult muusikale. Siirdudes a. 1911 Peterburki ja töötades sääl orkestrandina, algas ta energiliselt muusika õppimist, algul eraviisil, siis helilooja P. Süda juures ning hiljem kuni 1917. a. ka Peterburgi konservatooriumis. A. 1918 asus Tallinna, kus tegutses alul kontrabassi mängijana „Estonia“ orkestris. Alates 1920 aastast alustab A. Vedro tööd Tallinna Konservatooriumis kontrabassi ja muusikateoreetiliste ainetel õpetajana, kus on olnud tegev senini.

Adolf Vedro helilooming on väga mitmepalgeline. Ta on kirjutanud terve rea soolo- ja koorilaule, sümfoonilisi teoseid („Scherzo robusto“, „Hällilaul“, Sümfoonia h-moll 4 osas, süit oop. „Kaupo“), sooloviimulile orkestri saatel, samuti ka klaverile. Adolf Vedro üheks parimaks tööks peetakse aga tema ajaloolist operit „Kaupot“, mis valmis 1932. a. kevadel ja tuli ettekandele „Estonias“ sama aasta sügisel, saavutades hiilgava edu.

Adolf Vedro värskema teosena suuromas vormis tuleb märkida müsteeriumi „Jaani tulemine“, mis kanti ette Vabariigi aastapäeval koori, orkestri ja solistide kaastegevusel.

Julius Vaks sündis 16. jaan. 1893. a. Tartus. Juba õige varakult, 13 aastasel hakkas dir. Aug. Viira orkestris kornetit mängima. 1912. a. astus Peterburgi konservatooriumi ja lõpetas selle kornetiklassi prof. Gordon'i juhatusel 1917. a. Schubert'i auhinnaga (hõbedane kornet). Konservatooriumis õppimise ajal mängis õige mitmel pool orkestrites, Jaltas, Kaukasuses, Krimmis, Moskvast, Peterburgis ja Tartus. 1919. a. tuli Tallinna, saades gümnaasiumide muusikaõpetajaks ja Tallinna kooliõpilaste pataljoni orkestri juhatajaks, ühtlasi algas samal ajal tegevust Tallinna konservatooriumi õpetajana. 1924. a. siirdus Viljandisse, Sakala rügemendi orkestri kapelmistriks, Ugala teatri

JULIUS VAKS.

muusikajuhatajaks ja Olustvere põllutöökooli muusikaõpetajaks. 1929. a. tuli tagasi Tallinna, asudes uuesti Tallinna konservatooriumi kornetiõpetajaks, ringhäälingu solistik ja II dirigendiks ning Töölisteatri muusikajuhiks. 1933. a. valiti E. V. Tallinna Konservatooriumi inspektoriks Sama ajani oli Sõjakooli muusikalektoriks ja orkestrijuhiks. Praegu jätkab tegevust Tallinnas konservatooriumis kornetiklassi professorina, inspektorina ja Kaitselidu Kalevi malevkonna orkestrijuhina. On Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni esimees selle asutamisest saadik. Juhatanud arvukalt maakondlikel laulupidudel orkestreid, samuti kõigil meeslaulupäevadel. Prof. J. Vaksa sulest on ilmunud mitmeid artikleid puhkpillimuusika üle ning kaks põhilisemat teost: „Korneti ja trompeti õpik“ ja „Puhkpilliorkester“. Pääle selle on orkestreerinud

ADOLF VEDRO.

J. Jürgensonil valmis uus oratoorium

J. JÜRGENSON.

Nagu sportlasi, nõnda võiks ka heliloojaid jaotada kerge- ja raskejõustiklasteks. Kuigi see võrdlus võib tunduda mõnelegi muusikamehele ebakohasena, siiski ta on ajakohane — ning ajakohasus, see on ju omandus, mis ka kõige keerulisema asja võib mõistetavaks muuta!

Nõnda siis: heliloojaid on „kergejõustiklasi“ ja „raskejõustiklasi“. On neid, kes armastavad vähemaid vorme, — koori- ja soololaule, on teisi, kes aina annavad ooperid, oratooriume ja sümfooniaid.

J. Jürgenson kuulub oma „kaalult“ „ras-

arvukalt helitöid puhkpilliorkestrile. Kuulub „Muusikalehe“ toimkonda.

Prof. J. Vaks on olnud aastakümneid meie muusikaelus energilisemaid ja viljakamaid muusikamehi. Eriti on ta meie puhkpillimuusika hingeks ja arendajaks olnud kogu oma tegevuse ajal.

Kuid prof. J. Vaksa organisatorlik tegevus on ulatunud ka peagu kõigisse meie teistesse muusikaaladesse. Nii on ta kaastegev Akadeemilises Helikunstnike Seltsis, Muusikamuuseumis, sõjaväe muusikakomisjonides jne.

kejõustiklaste“ hulka, tema muusa eelistab väljenduda suuremates vormides. Kuid kui ajakohasuse suunas minna veelgi kaugemale ja tutvustada vaimutegelasi ka nende isiku suhtes, siis võiks ütelda, et J. Jürgenson ka füüsiliselt kuulub „raskejõustiklaste“ hulka. Kui kujutleda näiteks J. Jürgenson'i ja J. Simmi vis-a-vis jutlemas, siis ikkagi üks peaks kogu aja vaatama alla ja teine üles.

Kas välimuse ja iseloomu vahel on mingi kindel side? Küllap vist. Sest kui meenutada näiteks kõiki suurekasvulisi mehi, siis leitakse, et enamus neist on rahulikud, tasakaalukad ja tihti tagasihoidlikud. Seevastu lühikasvulised aga sageli on elavad, kärsitumad ja aktiivsemad. Võib-olla oleneb see J. Jürgenson'i kõrgemast kasvust, et temagi on tasakaalukamaid ja tagasihoidlikumaid meie muusikameeste peres. Ning võib olla sellest tingituna tal ongi jatkunud püsivust ja kannatlikkust aina suuremates muusikavormides avalduda. Hiljuti valmis tal neljas muusikaline suurteos, nimelt oratoorium „Nebukadnetsar“. Varem on ta kirjutanud kantaadid „Pärast püha õhtu-söömaaga“, „Memento mori“ ning ooperi „Võõras veri“.

„Kui kaua töötasite uue oratooriumi kallal?“ küsitleme J. Jürgenson'i, kui ta asja-toimingu tõttu külastab Lauljate Liitu, astudes pikka ja rahulikult ning kõneldes aeglaselt ja vaikselt.

„Raske on täpsalt ütelda. Talvel, kutses töö kõrval, on ju vähe aega loominguks mõelda. Oratooriumi kallal aga olen no kitsenud juba viiendat aastat.“

Nagu kõik meie heliloojad, päälle paari erandi, nõnda ka J. Jürgenson peab leiba teenima muusikaõpetajana. Ühtlasi on ta Kaarli koguduse organist ja sama koguduse laulukooride juhataja, jagades ametit helilooja A. Karindiga.

„Päämiseks ajaks loomingu töö on ikkagi suvi. Suvitan juba mitmendat aastat Salmistu kalurikülas. Sääil olengi suurema osa oratooriumist kirjutanud.“

„Kas lausa pääst paberile, või kasutate ka instrumenti?“

„Ostsin niisuguse klaveri, mis transporti ei karda, kuid millel siiski on „klahvid pääl“. Selle tõstan igal kevadel autole ja viin randa, sügisel jällegi tagasi.“

„Küllap sääil kalurikülas on soodus vaikus ja rahu töötamiseks?“

„Seda küll. Siiski aga eelistan varahommikust tööaega. Päevakava kujunes nõnda, nagu heinategijatel: varsti pärast päikese tõusu üles, siis komponeerimist kuni keskhommikuni, selle järele puhkus ja

uinak kõige palavamal ajal, siis taas tööle kuni lõunani ning pääle lõunat kas või kuni päikese loodeni.“

„No nõuab vist aega niisuguse suure teose loomine?“

„Jaa. Partituur on umbes 350 lehekülge suur. Kõik leheküljed tihedalt noodikesi täis tippida, ning päälegi kaalutledes, parandades, muutes täis tippida, — see nõuab aega.“

„Küllap kulud oleksid kaunis suured, kui pääle paberikulu ka tööaeg arvestada? Kas tasub ka ära sellise töö tegemine?“

„Meie oludes küll mitte. See, arvan, ongi üheks põhjuseks, miks meie heliloojad ei sõanda suuremate tööde kallale asuda. Kui niisugust asja paari-kolme või ka neljaviie aastaga valmis tahta, siis peab kõik muu kõrvale jätma. Paljudel hakkab iseloomgi tõrkuma, kui elatakse vaikselt ja tagasiõmbunult omaette, ei avalikust elust osa võttes ega ka muusikaliselt end avaldades. Ning kõigil ei võimalda aineeline olukordki nõnda kaua vähematest helinditest kõrvale hoida, millised ju meil kahtlemata on aineliselt tasuvamad kui suuremad teosed. Ning kui sa siis oma asja saad lõpuks valmis, kantakse see kord või paar ette, kusjuures ettekande tulud tervenisti lähevad nootide paljundamiseks, orkestri ja solistide tasudeks, teinekord isegi jääb puudu jääki. Honorarist aga ei saa kõnetki olla. Ainuke võimalus on see, kui kultuurkapital teose ära ostab. Kuid kui palju säälg selleks raha jätkub! Minul aga on juba kord niisugune iseloom, et kui suurema asja ette võtata, siis ei saa enne rahu, kui see on valmis.“

„Ning siis otsemaid võtate uue suurema asja ette?“

„Seekord vist küll vähemalt aasta puhkan.“

„Kui nüüd uuest ilmakodanikust endast kõnelda, siis see oratoorium vist kõneleb Piibli Nebukadnetsarist?“

„Sisu on Piiblist Taanieli raamatust. Libreto kirjutas Jul. Kaljuvee, prof. A. Kapi „Hiiobi“ libretist. Aine on dramaatiline ja annab fantaasiale hääd materjali. Öieti oleks see sobiv aine ooperiks, sest tegelasi on rohkesti ja ka dramaatiline areng olemas. Tegelasi jätsin siiski vaid 5—6 solisti. Selle eest aga esineb mitmeid ansambleid — tertsette, kvartette jne. Muidugi on kasutatud sega-, mees- ja naiskoore, orkestrit ja orelit. Orkestreeritud on meie ringhäälingu orkestri praegusele koosseisule, sest loodetavasti tuleb ettekanne ringhäälingu orkestriga. Kooridena esineksid Kaarli koguduse koorid, solistidest on praegu varajane rääkida.“

„Ja millal tuleb esiettekanne?“

„Loodetavasti veel enne jõulu, kui koorid oma osa jõuavad ära õppida.“

„Ning kuidas on ooperi „Võõras veri“ asi?“

„Ooper on valmis, kuid libretoga ei olnud õnne. Näitejuhtidel oli selles suhtes palju soove, sest nõuded libreto suhtes on viimastel aegadel suuresti muutunud. Ooper peab olema kirjanduslikult täiesti küps draama. Praegu toimub libreto parandamine ja lavale kohandamine. Alles siis saan asuda muusika vastavale ümbersäädmisele.“

„Ooper on loodud vist Aino Kallase samasulise teose järgi?“

„Jaa, see on lugu Barbara von Tiesenhausest, ning minu arvates peaks lavale toomiseks küllalt tänukas materjal olema. Kahju ainult, et meie libretistidel puudub lavaline kogemus. See põhjustab mõnelgi puhul heliloojate asjatut tööd.“

„Ja mille kallale asute pääle „Nebukadnetsari“ lõpetamist?“

„Esiialgu on vara sellele mõelda. Oratooriumi ettekandminegi nõuab suurt eeltööd. Eks siis näis. Kuid suuremat asja vist esialgu ette ei võta.“ E. L.

Eestlased tulid Viini lauluvõistlusel kohtadele

Teatavasti toimus käesoleval suvel Viinis rahvusvaheline noorte lauljate võistlus, millest osa võttis ka kolm lauljat eestist, tenor Eedo Karrisoo ning baritonid Taleš ja Grüner. Neist Karrisoo tuli hõbeauhinna, Taleš pronksauhinna.

Võistluste käigust jutustas meile E. Karrisoo järgmist.

Võistlused peeti Viini muusikaakadeemia ruumes ja korraldusel, kusjuures võistluste

juhatajaks oli akadeemia president, kellel lasus kogu võistluste korraldus ja kes seetõttu oli väga liikuv ja ka otsustandev.

Võistelda soovijailt nõuti, et nad oleksid nooremad kui 30 aastat, omaksid mingi muusikaasutise lõputunnistuse või kontsertandi staaži, kusjuures võeti arvesse ka ooperi ansambliisse kuuluvus. Osavõtjaid oli õige rohkesti, — üle 350 väga mitmesugustest rahvustest.

Pildil: ülal — Viini lauluvõistlustel tenorite hulgas hõbemedali omandanud E. Karrisoo, all — baritonina bronksmedalile tulnud Taleš; kõrval — lauluvõistluse diplom.

Eestist sõitis meid kolm, pääle minu veel baritonid Taleš ja Grüner. Sõitsin välja haigena, palavikus, kuid kuna härra Riigivanim oli lahkesti mind sõiduks aineliselt toetanud, siis ei pidanud ma võimalikuks sõidust loobuda. Kohale tulekuks ei olnud lootusi, eriti veel Viini jõudes, kuna rongis tuuletõmbuse tõttu jäi hammas haigeks ja pale paistetas tugevasti üles. Ka kohutas esialgu tohutu osavõtjate arv, nende hulgas suur grupp Itaaliast, vanalt ja kuulsalt laulumaalt, samuti võistles rohkesti viinlasi ja austerlasi.

Zürri koosnes 30—40 liikmest, esitatud oli võistlevate maade laulopedagooge ja kuulsaid lauljaid, ainult Eestist ja veel mõnelt teiselt maalt puudusid nii zürriiliikmed kui ka esindajad. Võistluse käik algas eelvõistlusega, milleks nii võistlejad kui zürri jaotati mitmesse gruppi. Meie, eestlased, panime välja mis jaksasime ja pääsesime kõik kolm eelvõistlusest edasi. Seejuures juhtus segadus Grüner'i hinnanguga: esialgu teatati, et ta on edasi pääsnud (muuseas, poiss laulis hästi!), hiljem aga, kui andmed pandi välja, selgus, et tema hinnangu kokkuvõte oli väiksem kui edasijõudmiseks vajaline. Asja

selgitama minnes tuli ilmsiks, et üks zürriiliikmeid, daame, oli hindamises eksinud ning oma punktid valesti märkinud. See aga õiendati ning ka Grüner pääsis edasi.

Nüüd algas edasijõudnute vahel uus võistlus, nimelt selles, kes pääseb eliitvõistlusele,

kus oli ette nähtud 12 osavõtjat, igast häälest kolm. Ühtlasi tulid otsustamisele ka edasipääsnute auhinnad. Siit pääsesin edasi vaid mina, kuna Taleš'ile anti edasijõudnute klassis pronksmedal.

Viimase, n-n. eliitklassi võistlejad olid järgmised: bassid — Karl Wolfram (Saksa), Siegmund Mezey (Ungari) ja Hermann Reissner (Austria), tenorid — Eedo Karrisoo (Eesti), Todor Mararoff (Bulgaaria) ja dr. Tomel Spataru (Rumeenia), sopranid — Dorita Boneva (Bulgaaria), Anna Rudgers (Hollandi) ja Christina Eftimiadis (Greeka), aldid — Tina Papadaki (Greeka), Esther Ilosvay (Ungari) ja Marinescu-Moreanu (Rumeenia).

Järgmisel hommikul pääle seda, kui oli selgunud, et pääsesin eliitvõistlusele, helistati Viini ooperist ja kästi sinna tulla. Mul ei olnud esialgu aimugi, milles asi seisab, arvasin, et küsimus puutub võistluse ja seetõttu ei võtnud nooteגי kaasa. Ooperisse jõudes aga selgus, et mind ja bulgaarlast Mazaroff'i taheti proovida selleks, keda meist Viini ooperisse palgata. Mazaroff oli asjast varem teadlik, temal oli terve saatjaskond kaasas, tema isiklik õpetaja Bulgaaria saatkonna inimesed jne. Minult küsiti, mida ma tahan laulda. Valisin aaria „Boheemist“. Toodi kusagilt terve seljatäis ooperinoote klaverile, otsemaid oli ka saatja sääl ning algas katse. Muidugi otsustajaskond oli oma mitu meest, alates direktoriga ja lõpetades koormeistritega. Laulsin esimesena ja mulle aplodeeriti. Siis aga laulis Mazaroff ning temale juba ta saatjaskond korraldas kohe ovatsiooni demonratsiooni. Kuid asja ei loetud veel otsustatuks; teist korda kutsuti meid katsele. Pääle seda viidi mind ooperi direktori kabinetis ning see kuulas mind sõna tõsisemates mõttes üle ning rääkis ka neist tingimustest, millistega mind ooperisse võidakse vastu võtta. Siiski jäi küsimus lahtiseks ning minu aadress märgiti üles.

Vahepääl aga oli tervis päris korrast ära läinud. Pale oli suuresti paistetunud, paistetust juba kõvaks muutunud ning hammas valutab, et ei võinud süüa ega saanud magada. Võistluse korraldajad andsid nõu, et end kiiresti laseksin opereerida. Sain asja

nõnda korraldada, kusjuures kaasa aitas ka meie Viini konsul, et minu esinemine eliitvõistlusel jäeti viimaseks päevaks. Vahepääl opereeriti mu iget ning kaks päeva hiljem läksin eliitvõistlusele. Sääl tulin tenoritest hõbemedalile, kuna kuldmedali sai sama Mazaroff, kellega ooperis käisime võistlemas. Üldvõitjaks, kõigi häälele parimaks tuli sopran Christina Eftimiadis (Greeka), bassidest tuli kuldmedalile sakslane K. Wolfram, altidest Marinescu-Moreanu (Rumeenia).

Mis puutus võistluse korraldusse, siis jäi sääl paljugi arusaamatuks. Nõnda võistles mitu lauljat, kes olid üle 30 aasta vanad. Ka pidid kõik 12 eliitvõistlejat rahalisi autasusid saama, kuid kuidas neid anti, see jäi arusaamatuks. Mina ja isegi altidest kuldmedali omandanud Marinescu-Moreanu jäime rahadest ilma. Ei saanud meie kindlat selgust ka punktide süsteemi suhtes. Suuresti andis end tunda see, et meil ei olnud ühtki inimest kaasas, kes võistlusega oleks kontakti pidanud. Teiste maade lauljatel olid isegi oma arstid kaasas, — terved staabid igasuguseid asjamehi oli neil ees ja taga. Edaspidi, kui meil veel minnakse Viini võistlusile, peaks tingimata olema keegi esindajana kaasas. Võib-olla, on meile mõnes asjas ülekohutki tehtud, kuid kuna meie võistluse korraldusega ei saanud kontakti, siis ei saanud me enda eest välja astuda.

Kuigi reis oli kulukas ja väsitav ja ka tervisele halvasti mõjus, kuigi rahalisest auhinnast jäime ilma, siiski on nii minul kui Taleš'il küllalt häa meel nendegi saavutuste üle, mille osalisteks tulime.

Oma edaspidiste kavatsuste suhtes pajatas Eedo Karrisoo, et alates uuest hooajast ta on palgatud „Estonia“ ooperisse solistik, mistõttu nüüd vähemalt see on kindlustatud, et ei tarvitse tühja kõhtu kannatada. Ka avanevad nüüd ehk soodsamad võimalused edasiõppimiseks. Kui kuidagi võimalik, siis kavatseb ta tuleval aastal veel kord Viinis õnne katsuda, kuna tal veel puudub mõni aasta sääl nõutava vanuse ülemastmest.

Omaltpoolt märgime, et hõbeauhind eliitklassis 350 laulja seast on saavutus, mille üle võime aina rõõmu tunda ja noorele lauljale, samuti pronksmedalile tulnud Taleš'ile, õnne soovida.

Mitmesugust

Kodumuusika võistlus eesti heliloojale.

Eesti algupärase kodu- ning noorsoomuusika literatuuri rikastamiseks ja elustamiseks ning heliloojate ergutamiseks vastava ala väljeldamisel korraldab Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts võistluse li-

hema kestusega klaveripalade saamiseks alljärgnevatil tingimustel:

1. Võistlusele võib saata heliteoseid klaverile lühivormis, soovivat karakterpaladena, kusjuures pääle tehnilise parajuse ja sobivuse noorsoole ning kodumuusika

otstarbeks nende palade kestus ei tohi ületada 2—3 minutit.

2. Heliteosed tulevad saata E. Akad. Helik. Seltsi nimele, adr. E. V. Tallinna Konservatoorium, märgusõna all „Kodumuusika võistlus 1937“, alates 1. sept. k. a. kuni hiljemalt 1. detsembrini 1937, kusjuures heliteos olgu märgitud varjunimega, kuna autori õige nimi ja aadress olgu sama varjunimega märgitud kinnises ümbrikus.

3. Võistlusest osavõtavad heliteosed peavad olema kirjutatud selgelt tindiga ja ei tohi olla kirjutatud autori enda käekirjaga.

4. Hindamisele tulevad ainult need helitööd, mis kuni võistluse tähtpäevani pole trükitud, avalikult kantud ette ega ka mujale esitatud.

5. Hindamiseks kutsub E. A. H. S. juhatuse kokku asjatundjast žürii, kelle liikmed ise ei või võtta osa võistlusest.

6. Žürii hindamine toimub järgmiste nõuete alusel:

- a) Muusikaline ilu ja sisukus.
- b) Leidlikkuse originaalsus ja seejuures loomulikkus.
- d) Tehniline sobivus amatöörlikkusele piirides. Kompositsioonitehniline viimistlus. Korrektnete faktuur.

7. Auhindade kogusumma on Kr. 500.—

8. Auhindamisele kuuluvad kõik need võistlusest osavõtnud teosed, millele osaksaanud hindepunktide arv ületab 50% võimalikust maksimaalsest punktide arvust.

9. Auhindade kogusumma jaotatakse proportsionaalselt auhinnatavate heliteoste hindepunktide arvule.

10. Žürii otsus kuulub E. A. H. S. juhatuse kinnitamisele, mille järele toimub varjunimega varustatud ümbrike avamine. Auhinnatud autorite nimed ja heliteosed tehakse ajakirjanduses avalikult teatavaks.

11. Auhinnatud teoste võistlusele saadetud käsikirjad jäävad E. A. H. S. omanduseks. Eesti Akad. Helik. Seltsile jääb eesõigus auhinnatud heliteoste avalikuks esiettekandeks.

12. Kõik autoriõigused ühes ettekandekorraldusega jäävad autori päralt.

13. Auhinnatud heliteose autoril ja selle kirjastajal on õigus heliteose trükkimisel lisada sellele märkus, et teos on auhinnatud E. Akad. Helik. Seltsi kodumuusika võistlusel.

14. Auhind antakse autorile või tema pärijaile välja Eesti Akad. Helik. Seltsi juhatuse poolt kahe kuu jooksul päle au-

hindamise otsuse avaldamist. Selle summa väljavõtmata jätmise puhul autori või tema sääduslike pärijate poolt arvatakse see E. A. H. S. muusikalise fondi juure.

15. Kõik ülejäänud võistlusele esitatud heliteoste käsikirjad ühes nende juure kuuluvate autoriümbrikega hävitatakse, kui neid pole viidud ära autori poolt nelja kuu jooksul pärast hindamise lõpuotsuse avaliku teatamist.

16. Käsikirja kättesaamiseks on nõutav andmete ja tunnuste esitamine heliteose kohta, kindlustuseks, et nõudmine on saadetud teose õigelt autorilt.

17. Võistlusest võivad võtta osa ainult Eesti kodanikud — heliloojad.

Eesti Akadeemilise helikunstnike seltsi juhatus.

XI üldlaulupeo koorijuhtide instrueerimispäevad

peeti Tallinnas 4., 5. ja 6. juunil s. a. linna 21. algkooli saalis. Instrueerimispäevadest võttis osa ligemale 350 koorijuhti, s. o. umbes 70% laulupeole ülesantud kooride juhtidest. Instrueerimispäevil pakuti hommikupoole loenguid, kuna õhtupoole üldjuhid andsid laulude õppimise kohta selgitusi ja neid laule demonstreerisid Tallinna koorid.

Esimesel päeval kõneles E. Luts laulupeo üldisest korraldusest ja eeltööde läbi viimise kohta. Järgnes ettekanne laulukunstnikult A. Niitof'ilt häälesäade küsimuste üle. Kuigi meil puuduvad ainelised võimalused ulatuslikult koorides häälesäadet teostada, siiski aitab küsimuses palju seegi edasi, kui koorijuhid ise ühes kui teises häälesäade küsimuses on teadlikud.

Õhtupoole andis üldjuht prof. J. Aavik selgitusi tema poolt üldlaulupeol juhataivate laulude õppimise kohta ning demonstreeris neid Estonia Muusika Osakonna segakooriga.

Järgmisel päeval, s. o. 5. juunil, esines loenguga L. Võrk muusikateoreetiliste küsimuste käsitlemisest laulukooris. Loeng oli mõeldud täiendavaks selgituseks L. Võrgu poolt koostatud ja L. Liidu kirjastusel ilmutatud „Noodilugemise õpiku“ juure.

Teisena kõneles üldjuht T. Vettik koori repertuaari koostamise küsimustest, märkides viga, mis meil selles tehakse. T. Vettiku loenguga lõppes ühtlasi instrueerimispäevade teoreetiline osa. Sama päeva õhtupoole andis üldjuht T. Vettik selgitusi nende laulude õppimise ja ettekande kohta, mis laulupeol lauldakse tema juhatusel. Ühtlasi demonstreeris neid laule Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakooriga.

Pühapäeval, 6. juunil, hommikupoole

esines veel prof. J. Aavik üksikute laulude analüüsiga, demonstreerides neid Estonia Muusika Osakonna segakooriga.

Kahjuks ei olnud üldjuhtidel J. Simmil ja V. Nerepil võimalik instrueerimispäevadel esineda, kuna nad samal ajal viibisid välismail. Kuid osa nende poolt üldlaulupeol ettekandele tulevaist lauludest leidis selgitamist ka üldjuhtide prof. J. Aaviku ja T. Vettiku poolt.

Koorijuhtidele võimaldati valitsuse lahel vastutulekul tasuta sõit raudteel instrueerimispäevadele. Odava õõbimisvõimaluse said koorijuhid samas algkoolimajas. Instrueerimispäevade ajal oli korraldatud odavahinnaline nootide müük.

Asutati Lauljate Liidu koorijuhtide sektsioon.

XI üldlaulupeo instrueerimispäevadeks kokkutulnud koorijuhid pidasid 6. juunil L. Liidu juure koorijuhtide sektsiooni asutamise koosoleku. Sellise sektsiooni ülesandeks jääks koorijuhtide oskusliku taseme tõstmise ning koorijuhtide ellu puutuvate küsimuste selgitamine ja arendamine.

Sektsiooni juhatus valiti 12-liikmeline, neist pooled Tallinna esindajaist, pooled väljastpoolt. Tallinna esindajad jääksid ühtlasi sektsiooni juhatusse sekretariaadiks, arutades ja ajades jooksvaid küsimusi.

Juhatusse valiti: Tallinnast — E. Aav, T. Vettik, K. Leinus, V. Nerep, G. Ernesaks ja R. Päts, väljastpoolt — E. Võrk, P. Laja, H. Mürk, J. Tamverk, Härm, C. Kreek. Selle juhatusse ülesandeks jäi ka lähema tööka väljatöötamine.

Koorijuhtide sektsiooni juhatus jaotas omavahel ametid järgmiselt: esimees — R. Päts, I abiesimees — G. Ernesaks, II abiesimees — P. Laja, sekretär — E. Aav. Juhatus otsustas kõigepäält muretseda täieliku ülevaate meie koorijuhtide praegusest olustikust. Selleks otsustati saata laiali septembrikuus ankeetleht, mille vastused annaksid ülevaatliku pildi meie koorijuhtide muusikalisest haridusest, tegutsemisvõimalustest, soovidest j. m. Leiti, et koorijuhid käsiraamatu õige varstine ilmumine on tingimata vajaline ning otsustati informatsiooni hankida, millal ja millisenä ilmub L. Liidu Tartumaa osakonna poolt kirjatavat koorijuhid käsiraamat.

Koorijuhtide mõnenädalased kursused peeti vajaliseks korraldada 1939. või 1940. aastal. Otsustati pöörduda märgukirjaga haridusministri poole, et õpetajate seminarides omistatakse rohkem tähelepanu koorijuhitamise alale ja selle ala käsitlemine õppekavades leiaks fikseerimist. Ühtlasi märgiti asjaolu, et keskkoolides ja gümnaasiumides tuleks muusikatundide arvu tõsta,

Keskel Leedu konservatooriumi prof. Martinonis külaskäigu puhul Tallinnas; vasakul Ed. Visnapuu, paremal „Raudami“ esindaja Lipre.

kuna praeguses arvus muusika on liigselt tagaplaanile surutud.

Veel arutas Koorijuhtide Sektsiooni juhatus nootide kirjastamise ja levitamise küsimust ning leidis, et oleks vajaline välja anda suurem valimik koorilaule sügiseks ja jõuluks, mil hooaegade algusel siis kooridel oleks võimalik oma repertuaari koostada.

XI üldlaulupeole seni registreeritud

on 443 segakoori 14.449 lauljaga, 72 orkestrit 1.287 mängijaga, 45 meeskoori 1.619 lauljaga ja 24 naiskoori 653 lauljaga, kokku 484 koori 18.008 tegelasega.

Kuigi registreerimise tähtaeg lõppes 1. juulist s.a., on L. Liidu juhatus üksikuid hilinenud koore veel juure registreerinud, mis aga lõpetatakse eelproovide algamisel.

Praegu on koostamisel eelproovide kava ning koorid jagatakse ringkondadeks. Selle valmimisel antakse kooridele lühike aeg soovi avaldamiseks ühest ringkonnast teise ümberpaigutamise suhtes. Eelproovidega tahetakse alata juba oktoobris. Samaks ajaks ilmub ka laulupeo laulude analüüside vihik.

Nootide kirjastamises uus kord.

Lauljate Liidu juhatus on otsustanud oma noodikirjastuse ümber korraldada. Segakooride noodid ilmuksid kaks korda aastas suuremas valikus, septembris ja jaanuaris, mil kooridel hooegade alguses oleks võimalik omale repertuaari soetada. Esimene sari segakoori laule, „Rahvakoorid“, ilmub septembrikuu alguses. Pöörduti üleskutsetega heliloojate poole seks ajaks käsikirju saata, ning neid tuli kokku võrdlemisi arvukalt. Praegu vaatab vastav toimikond käsikirju läbi ja määrab kirjastamisele tulevad laulud. Ka tahetakse mõningaid muudatusi nootide hinnas ette võtta. Täpsemalt sellest küsimusest informeeritakse koore ringkirjaliselt.

Ilmus „Lemmiklaulik V“.

Neil päevil ilmus R. Pätsult „Lemmiklauliku“ viies vihk, milline seeria kuulub meie väljapaistvama materjali hulka koollaulu alalt.

Leedu asub oma lauljaskonda organiseerima.

Neil päevil viibis Tallinnas Leedu konservatooriumi prof. Martinonis, kes siin tutvus meie Lauljate Liidu organisatsiooniga ja kaitseliidu ning sõjaväe orkestritega, et asuda kodumaal lauljas-mängijaskonna ülemaalsele organiseerimisele. Prof. Martinonis tutvus meie tööga ja eriti üldlaulupeo ettevalmistusega põhjalikult ja arvas olevat saanud väärtuslikku materjali oma edaspidise tegevuse arendamiseks. Varem tutvus prof. Martinonis ka Soome muusikaelu organisatsioonidega.

August Junker'i,

saksa helilooja ning dirigendi ja muusikapedagoogi, juubeli puhul ühenduses ta 40-aastase tegevusega Jaapani kontsertkultuuri euroopaseerimise (pigemini varjamatu germaniseerimise) alal, avaldab Albrecht Urach-Württemberg, Tokios, ajakirjas „Die Musik“ lühikese ülevaate saksa muusika sihikindlast importimisest vana auväärt

jaapani muusika kõrvale. Junker on alati püüdnud jaapani noorsukku istutada ikka ja jälle saksa muusikamaitsset, küll eriti Jaapanisse läkitatavate saksa muusikute, küll vastavalt valitud saksa kontserterpertuaari, küll saksa rahvalaulukeste kaudu, mida tema energilisel ettevõttel eriti viimisel ajal levitatakse ka Junker'i juhatava Tokio „Musashino“ konservatooriumi õpilaskoori lauldud jaapani keele tõlgitud saksa rahvalauludega heliplaatide kaudu. Härra A. Urach mainib suurima rahuloluga Junker'i nendingu, et „mõnigi saksa rahvalaul, mille ma neljakümne aasta eest oma õpilasile ette mängisin, on nüüd juba täielikult üle läinud jaapani rahva muusikalisse teadvusse“.

Jääb väga küsitavaks, kuivõrd otstarbekas on olnud (eriti jaapani kultuurile) üheks ülgne saksa muusika süstimine jaapani muusikaellu. (Võrdle liedertafeldamise kurbi tagajärgi eesti muusikas!) Aga salata ei saa, et esimese jaapani sümfooniaorkestri lääne-euroopa muusikil on asutanud aastal 1907 sakslane August Junker. See orkester oli tubliks eelkäijaks kümne aasta eest krahv Konoye poolt ellu kutsutud, ka euroopa mõõdupuu järgi, esmajärgulisele „Uuele sümfooniaorkestrile“ Tokios. Junker'i õpilaskond on väga suur. Sellest paistvat eriti andekana silma helilooja Kosak Yamada.

Euroopa muusika hoogsale sissetungile vaatamata Jaapanisse, esineb jaapani muusikaelus siiski traditsiooniline jaapani muusika esikohal. Ühe kümnendiku moodustavad vaid euroopa muusika, sellest langeb lõviosa saksa toodangule.

Viini filharmoonikuile

keelati Londonis kolmas, kavatsatud, võõrluskontsert, kuna viinlased oma esinemistega olevat kippunud inglise muusikuilt leiva ära võtma.

Juudi muusika maailmakeskus

on asutatud Jeruusalemma. Keskusel on tekkimas üle maailma kohalikke allbüroosid (muide isegi Saksas, täitsa ametlikult). Juhtkonda kuulub hulk tunnustatud heliloojaid, nagu Darius Milhaud, Ernest Bloch, Karol Rathaus, Hugo Adler, Kurt Weill j. t.

Materjalide kasutamine allikat nimetatuna on keelatud.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
prof. J. VAKS, A. OINAS, R. PATS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82.

Parim noodivara
segakooridele on

RAHVAKOORID

2. M. Saar: „Tihasemäng“.
- 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“.
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdig: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja M. Lüdig: „Põlismetsa järv“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdig: „Kits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdig: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdig: „Naabrikülas“.
17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“, A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdig: „Nõmm“, J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdig: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“, G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend sul käe na'ale“, M. Lüdig: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“, A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Tervitus kodule“, E. Aav: „Nooruseaeg“.
26. T. Vettik: „Krüsanteem“ ja „Laul sinisilmale“.
27. M. Saar: „Eesti seisab nagu kalju“ ja „Langenute mälestus“.
28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“.
29. J. Simm: „Laul kodumaale“, V. Kapp: „Sa tulid“, R. Heinmets: „Tänu“.
30. M. Lüdig: „Kui tume veel kauaks“.
31. E. Kapp: „Peiu laul“.
32. R. Päts: „Jaan läeb jaanitulele“.

Hind ELL liikmeile:

40 eks. ostes à 6 senti, 20 eks. ostes à 8 senti, 1 eks. ostes à 15 senti.

Mitteliikmeile à 15 senti eks. arvule vaatamata.

LAULJATE LIIDU kirjastus
Tallinn, Lai 7. * Telefon 431-82

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15, telef. 453-26.

PAUL INDRA

(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tupid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

Uudis!

EUGEN KAPP

„EESTIMAAL“

segakoorile ja meeskoorile eraldi. Hind 6 senti.

Saadaval LAULJATE LIIDUS

Uudiseid puhkpillikooridele !

R. Ploom:

„TANTSUD II“

1. Külanoored, polka

2. Maskiball, valss

3. Sügislehed, valss

Hind Kr. 3.—,

L. Liidu liikmeile Kr. 2.—

R. Ploom:

„VÕIDUTEEL“, marss

Hind Kr. 1.50,

L. Liidu liikmeile Kr. 1.—

LAULJATE LIIDU KIRJASTUS

Tallinn, Lai 7

ILMUS TRÜKIST:

Teine valik kodumaa laule

SEGAKOORILE

Sisaldab:

R. Päts: „Kodumaa laul“.

J. Aavik: „Püha, põline ja üllas“.

J. Aavik: „Vabaduspühaks“.

V. Reiman: „Lauliku kodu“.

M. Saar: „Eestimaa, Eestimaa“.

J. Zeiger: „Langenute mälestuseks“.

L. Tamm: „Me südamed su külge
köidet“.

M. Härma: „Armastan sind, kodumaa“.

Hind 25 senti.

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS

Ilmus

J. VAKS

PUHKPILLIORKESTER

*Käsiraamat puhkpilliorkestri juhtidele,
mängijaile ja organiseerijaile.*

*See raamat käsitleb kõiki puhkpilliorkestri elus
esinevaid küsimusi, alates orkestri asutamisega ja
lõpetades kontsert-esinemisega.*

Tingimata vajaline käsiraamat igale pillimehele.

Hind E. L. L. liikmeile Kr. 1.50, teistele Kr. 2.50.

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS JA PÄÄLADU